

Sanna Ikonen & Niina Jääskeläinen

KASVATUSKUMPPANUUS
MIKKELIN PÄIVÄKODEISSA
TYÖNTEKIJÖIDEN
NÄKÖKULMASTA

Opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma

Lokakuu 2014

MAMK
University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

	Opinnäytetyön päivämäärä 28.10.2014	
Tekijä(t) Ikonen Sanna, Jääskeläinen Niina	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi (AMK)	
Nimeke Kasvatuskumppanuus Mikkelin päiväkodeissa työntekijöiden näkökulmasta		
Tiivistelmä Opinnäytetyömme toteutettiin Mikkelin kaupungin ja yksityisiin päiväkoteihin. Opinnäytetyössä selvitettiin kasvatuskumppanuuden toteutumista käytännössä sekä sen vahvuuksia ja kehittämistarpeita. Tutkimus tehtiin työntekijöiden näkökulmasta. Aineisto kerättiin Webropol-kyselylomakkeella. Kyselylomake lähetettiin 31 päiväkodin johtajalle, jotka välittivät kyselyn työntekijöilleen. Tutkimuskysymykset olivat toteutetaanko kasvatuskumppanuutta kaikissa Mikkelin päiväkodeissa, kuinka se käytännössä toteutuu sekä mitä vahvuuksia ja kehittämistarpeita kasvatuskumppanuudessa on. Tutkimus oli kvalitatiivinen, joten vastausten analysointi tehtiin peilaamalla niitä tutkijan eli meidän omaan pohdintaamme. Teoriaosuudessa käsittelemme yleisesti varhaiskasvatusta, sitä ohjaavia lakeja ja sitä millainen on hyvä ammattikasvattaja sekä perehdymme opinnäytetyömme ydinasiaan eli kasvatuskumppanuuteen. Käsittelemme yleisesti kasvatuskumppanuutta, sen rakentumista ja periaatteita sekä sitä mitä mahdollisia haasteita kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa saattaa esiintyä. Oman huomionsa saa myös kasvatuskumppanuuden kanssa hyvin samanlainen käytäntö eli omahoitajuus. Perehdymme myös eri yhteistyömuotoihin päivähoitossa sekä erilaisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin. Saimme kyselytutkimukseen 25 vastausta. Vastauksia ei voida yleistää koskemaan kaikkia Mikkelin päiväkoteja, mutta niistä saadaan kattava käsitys kasvatuskumppanuuden toteutumisesta, koska suurin osa saaduista vastauksista oli hyvin samanlaisia. Tulosten perusteella havaittiin, että kasvatuskumppanuus on laajalti käytettävä toimintatapa. Kasvatuskumppanuuteen suhtaudutaan pääasiassa positiivisesti, kehittämistarpeina nähtiin toteutustavan yhtenäisyyden puuttuminen sekä kiire.		
Asiasanat (avainsanat) Kasvatuskumppanuus, varhaiskasvatus, yhteistyö, päiväkodit		
Sivumäärä 43+2	Kieli suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä) Kyselylomake, tutkimuslupa		
Ohjaavan opettajan nimi Virve Jussila, Päivi Niiranen-Linkama	Opinnäytetyön toimeksiantaja	

DESCRIPTION

	Date of the bachelor's thesis 11.11.2014	
Author(s) Ikonen Sanna, Jääskeläinen Niina	Degree programme and option Degree Programme Of Social Work Bachelor Of Social Services	
Name of the bachelor's thesis Educational partnership in Mikkeli's kindergartens from workers' perspective		
Abstract <p>This thesis was executed in the kindergartens of the city of Mikkeli. The main idea of this thesis was to discover how educational partnership is executed in practise and what are the strengths and development needs. This thesis was executed from employee's perspective.</p> <p>Our research method was Webropol survey. Survey was send to 31 kindergarten leaders who relayed it to their employees. In survey were researched answerers' backgrounds, which dealt with answerer's work-place, job title and the age of the children with whom the answerer works. Open-ended questions concerned how educational partnership is executed in practise and what are the strengths and development needs. The research was qualitative, therefore analysis of the replies was done through the researcher's reflection.</p> <p>In theory part is opened early childhood education, educational partnership, cooperation in day care and early childhood education plan.</p> <p>To survey was got 25 answers thus those cannot be generalized concern all of the Mikkeli's kindergartens. From the answers is got comprehensive understanding of the educational partnership, because answers were very similar. Based on the results was noticed that educational partnership is widely used method. Employees react positively towards it, one development challenge was that it is not a uniform policy.</p>		
Subject headings, (keywords) Early childhood education, cooperation, educational partnership, kindergartens		
Pages 43+2	Language finnish	URN
Remarks, notes on appendices research permit, questionnaire		
Tutor Jussila Virve, Niiranen-Linkama Päivi	Bachelor's thesis assigned by	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	VARHAISKASVATUS	2
2.1	Lapsilähtöisyys	4
2.2	Kasvattaja varhaiskasvatuksessa	5
3	KASVATUSKUMPPANUUS	6
3.1	Kasvatuskumppanuuden rakentuminen	8
3.2	Kasvatuskumppanuuden periaatteet	9
3.3	Haasteita kasvatuskumppanuudessa	10
3.4	Kasvatuskumppanuus Mikkelissä.....	11
3.5	Omahoitajuus	11
4	YHTEISTYÖ PÄIVÄHOIDOSSA	13
5	VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAT	14
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
6.1	Tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmän valinta.....	17
6.2	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	18
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET	21
7.1	Vastaajien taustatiedot	21
7.2	Kasvatuskumppanuuden toteuttaminen	24
7.3	Kasvatuskumppanuuden toteutuminen käytännössä	25
7.4	Kasvatuskumppanuuden vahvuudet	28
7.5	Syyt kasvatuskumppanuuden toteuttamattomuudelle.....	30
7.6	Kasvatuskumppanuuden kehittämistarpeet	30
8	POHDINTA	32
8.1	Tuloksista nousseet johtopäätökset.....	32
8.2	Opinnäytetyöprosessin pohdintaa.....	39
	LÄHTEET	41

LIITTEET

- 1 Kyselylomake
- 2 Tutkimuslupa

1 JOHDANTO

Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa tarkoittaa vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Tähän tarvitaan luottamusta, kunnioitusta ja tasavertaisuutta. Henkilöstön on muistettava, että vanhemmilla on aina lapsensa ensisijainen kasvatust vastuu. Työntekijöillä on koulutuksensa antama ammatillinen tieto ja vastuu kasvatuskumppanuussuhteen syntymisestä ja syventymisestä. (Stakes 2005, 31.)

Opinnäytetyöprosessin alusta asti oli selvää, että opinnäytetyömme liittyy varhaiskasvatukseen, koska uskomme tulevaisuudessa työskentelevämme varhaiskasvatuksen parissa sekä suoritamme molemmat lastentarhanopettajan pätevyyden. Aluksi mietimme opinnäytetyömme aiheeksi omahoitajuutta ja sen eroja eri päiväkotien välillä. Tutustuttuamme Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan valitsimme kuitenkin aiheeksi kasvatuskumppanuuden. Varhaiskasvatussuunnitelmassa on määritelty, että kasvatuskumppanuus on Mikkelin päivähoiton yleinen toimintatapa alle esikouluikäisten lasten kanssa toimittaessa (Mikkelin kaupunki 2012, 32–33). Valitsimme kasvatuskumppanuuden opinnäytetyömme aiheeksi, koska se on ajankohtainen eikä siitä ole Mikkelissä tai lähialueella tehty aiempia tutkimuksia.

Tutkimuksemme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimuskysymyksemme ovat seuraavat: toteutetaanko kasvatuskumppanuutta kaikissa Mikkelin päiväkodeissa, kuinka se käytännössä toteutuu sekä mitä vahvuuksia ja kehittämistarpeita kasvatuskumppanuudessa on. Tutkimus toteutetaan työntekijöiden näkökulmasta. Työelämäyhteyksemme on koko Mikkelin päivähoito, mutta teemme yhteistyötä Valkosenmäen päiväkodin kanssa opinnäytetyön prosessin aikana. Emme halua korostaa yhtä päiväkotia työelämäkumppaninamme, koska opinnäytetyön kohteena ovat kaikki Mikkelin päiväkodit.

Opinnäytetyöprosessimme alkoi keväällä 2013 ideaseminaarilla. Saimme tutkimusluvan (liite 2) Mikkelin kaupungin varhaiskasvatusjohtajalta tammikuussa 2014. Tämän jälkeen laadimme kyselylomakkeen, jonka lähetimme päiväkotien johtajille maaliskuussa 2014. Vastaajilla oli kolme viikkoa aikaa vastata kyselyyn, minkä jälkeen kysely sulkeutui. Teoriaosuuden kirjoittaminen ja kyselyllä saamamme aineiston läpi-

käynti tapahtui kevään ja syksyn 2014 välisenä aikana. Valmiin opinnäytetyömme esitysseminaari oli marraskuussa 2014.

Teoriaosuudessa käsittelemme yleisesti varhaiskasvatusta, sitä ohjaavia lakeja sekä sitä millainen on hyvä ammattikasvattaja. Lisäksi perehdymme opinnäytetyömme ydinkäsitteeseen eli kasvatuskumppanuuteen. Käsittelemme yleisesti kasvatuskumppanuutta, sen rakentumista ja periaatteita sekä sitä mitä mahdollisia haasteita kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa saattaa esiintyä. Oman huomionsa opinnäytetyösämme saa myös kasvatuskumppanuuden kanssa hyvin samanlainen käytäntö eli omahoitajuus. Perehdymme myös eri yhteistyömuotoihin päivähoidossa sekä erilaisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin, joihin kaikki varhaiskasvatus pohjautuu.

2 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on kehittynyt fröbeliläisen pedagogiikan pohjalta 1880-luvulta alkaen (Reunamo 2007, 99). Varhaiskasvatuksen historiassa perheiden osallisuus päivähoitossa on ollut vähäinen. Ennen ajateltiin, että henkilökunta on pätevä tekemään lasta koskevat päätökset ilman vanhempien näkemystä. (Hujala ym. 2007, 114.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ovat kehittäneet varhaiskasvatusta merkittävästi 2000-luvun alkupuolella ja niiden myötä on siirrytty lapsilähtöisempään varhaiskasvatukseen (Kanninen & Sigfrids 2012, 17).

Varhaiskasvatus käsittää kaiken alle kouluikäisten lasten kanssa tehtävän työn. Varhaiskasvatuksen tulee tukea lapsen tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä edistää oppimista. Kaikessa varhaiskasvatuksessa tarvitaan vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten kiinteää yhteistyötä, jota voidaan myös kutsua kasvatuskumppanuudeksi. Varhaiskasvatus koostuu kolmesta osa-alueesta, joita ovat hoito, kasvatus ja opetus. (Stakes 2005, 11.) Mitä pienempi lapsi on, sitä suurempi merkitys lapsen kasvun ja kehityksen kannalta on perushoitotilanteilla. Nämä ovat myös tilanteita, joilla on suuri merkitys lapsen yleiselle hyvinvoinnille ja oppimiselle. Hyvä hoito muodostaa perustan kaikelle varhaiskasvatuksen toiminnalle. (Stakes 2005, 16.)

Varhaiskasvatuksen tulee aina olla suunnitelmallista sekä tavoitteellista ja myös lapsen omaehtoisella leikillä on suuri merkitys. Yksi varhaiskasvatuksen keskeinen läh-

tökohta on osaava ja ammattitaitoinen henkilökunta. Varhaiskasvatus perustuu kasvatustieteelliseen tietoon ja pedagogisten menetelmien tuntemiseen. Lapselle ominaisia tapoja ilmaista itseään ovat leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen. Varhaiskasvatus perustuu sisällöllisiin orientaatioihin, joita ovat matemaattinen, uskonnollis-katsomuksellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, luonnontieteellinen, esteettinen ja eettinen orientaatio. Varhaiskasvatusta toteutetaan valtakunnallisten linjausten pohjalta erilaisissa varhaiskasvatuspalveluissa. Näitä varhaiskasvatuspalveluita ovat päiväkodit, perhepäivähoito sekä erilaiset avoimet päivähoitopalvelut. Varhaiskasvatusta tuottavat sekä kunta, yksityiset sektorit, seurakunta että erilaiset järjestöt. (Stakes 2005, 11–26.)

Suomalainen varhaiskasvatus perustuu kansallisiin säädöksiin, kansainvälisiin lapsen oikeuksia määritteleviin sopimuksiin sekä muihin ohjaaviin asiakirjoihin. Yksi näistä on lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus, joka pitää sisällään lapsen ihmisarvon, syrjintä-kiellon, tasa-arvoisen kohtelun vaatimuksen, lapsen edun, oikeuden elämään ja täysi-painoiseen kehitykseen sekä lapsen mielipiteen huomioon ottamisen. (Stakes 2005, 12.)

Varhaiskasvatusta ohjaavat sekä kunnalliset että valtakunnalliset asiakirjat. Valtakunnallisella tasolla on määritetty lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset, valtakunnalliset linjaukset, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Kunnan määrittämiin asiakirjoihin taas kuuluvat kunnan varhaiskasvatuksen linjaukset ja strategiat, kunnan varhaiskasvatussuunnitelma, kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma, yksikön varhaiskasvatussuunnitelma sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja lapsen esiopetuksen suunnitelma. (Stakes 2005, 8–9.)

Yksi varhaiskasvatusta ohjaava laki on laki lapsen päivähoidosta (1973). Laissa lapsen päivähoidosta sanotaan muun muassa, että ”päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä”. 7.12.2012 opetus- ja kulttuuriministeriö on perustanut työryhmän uudistamaan päivähoitoa koskevia säädöksiä. Opetus- ja kulttuuriministeriön Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän raportissa (2014) kerrotaan varhaiskasvatuslain säätämisestä. Lakiin on esitetty kirjattavaksi kohdat muun muassa subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisesta, kelpoisuusehtojen väljentämisestä ja joustavoittamisesta sekä varhaiskasvatuk-

sen määritelmästä, tavoitteista ja lapsen ja huoltajien osallisuudesta. (Varhaiskasvatuksen lainsäädännön uudistamistyöryhmä 2014, 5,10.)

2.1 Lapsilähtöisyys

Lapsilähtöisyys on tärkeä käsite kaikessa varhaiskasvatuksessa. Lapsilähtöisyydellä tarkoitetaan sitä, että kasvattaja kunnioittaa lapsen yksilöllisyyttä, suunnittelee ja ohjaa toimintaa lasten yksilöllisten tarpeiden mukaan sekä uskoo lapsen omaehtoiseen haluun ja kykyyn oppia ja kasvaa. (Hujala ym. 2007, 55–56.) Lapsi on aktiivinen toimija oman oppimisensa prosessissa. Lapselle ominaisin tapa oppia on etsiä ja löytää kysymyksiinsä vastauksia ja kokea erilaisia asioita. (Kinos 2001, 30.) Lapsilähtöisyydessä lapsen tarpeet ovat etusijalla. (Kalliala 2008, 19). Kasvatuksen prosessit ja menetelmät lähtevät lapsesta ja hänen tarpeistaan ja lapsi itse on oman oppimisensa säätelijä (Hujala ym. 2007, 56).

Päivähoidon kasvatustavoitekomitean mietinnön (1980) myötä lapsilähtöistä varhaiskasvatusta on ryhdytty korostamaan päivähoitossa. Päivähoidon kasvatustavoitekomitean mietintö (1980) määrittelee päivähoiton arvoperustan ja tuo esille niitä kasvatukseen liittyviä tavoitealueita, joita kunnioittaen henkilökunnan tulee työskennellä edistääkseen lapsen kehitystä. Se edustaa myös kasvatusajattelua, jossa pyritään sekä lapsen ainutkertaisuuden korostamiseen että tasapainoon yhteisöllisen ja yksilöllisen näkökulman välillä. Päivähoidon kasvatustavoitekomitean mietintö (1980) korostaa etenkin lasten keskinäisten suhteiden merkitystä ja sen tukemista, että lapset pystyvät oppimaan toisiltaan ja tukemaan toistensa kehitystä. (Karila & Lipponen (toim.) 2013, 18–19.)

Päivähoitossa on aiemmin käytetty käsitettä lapsikeskeisyys, joka on sittemmin korvattu käsitteellä lapsilähtöisyys. Nämä käsitteet ovat toisiinsa rinnastettavia. Aikuiskeskeisyys-käsite tarkoittaa, että toiminta on lähtöisin aikuisen tarpeista ja näkökulmasta. Usein aikuiskeskeisyyden synonyymina käytetään aikuisjohtoisuutta. Näitä käsitteitä ei voi kuitenkaan rinnastaa samalla tavalla kuin lapsilähtöisyyttä ja –keskeisyyttä, koska aikuisjohtoisuuden vastakohta on lapsijohtoisuus. Toiminta ei voi olla lapsijohtoista vaan johtaminen on aina aikuisen tehtävä. (Kalliala 2008, 19–22.) Päivähoitossa perusolettamuksena on lapsilähtöisyys, vaikka se ei aina toteudu ideaalisesti. Tämä johtuu osittain siitä, ettei työntekijöillä ole selkeää käsitystä, mitä lapsiläh-

töisyys käytännössä on ja kuinka sitä toteutetaan. Työntekijöiden mielessä herää kysymyksiä siitä, pystyykö päiväkotikäinen lapsi itse määrittämään omat kehitystarpeensa ja kiinnostuksen kohteensa vai tarkoittaako lapsilähtöisyys yksinkertaisuudessaan sitä, että työntekijä aikuisjohtoisesti suunnittelee toiminnan ottaen huomioon lapsen kiinnostuksen kohteet ja kehitystarpeet. (Kalliala 2008, 19–22.)

Lapsen oma minuus ja tietämys oppimisen aktiivisena luojana on lapsilähtöisen varhaiskasvatuksen keskeinen näkökulma. Lasten kanssa toimittaessa on otettava huomioon, että lapsuus on tärkeä elämänvaihe eikä vain ohimenevä jakso siirryttäessä kohti aikuisuutta. Lapsuudessa on monta merkityksellistä kehityksen aluetta, joille on annettava riittävästi painoarvoa. Jokainen lapsi kehittyy omassa tahdissaan ja kehitystä tukevat toiset lapset ja aikuiset. Kasvattajan tulee huomioida nämä seikat suunnitellessaan lapsilähtöistä toimintaa. Lapsilähtöisessä varhaiskasvatuksessa on tärkeää, että koko työyhteisö aidosti sitoutuu toteuttamaan lapsilähtöisyyttä toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. (Kinos 2001, 30–51.)

2.2 Kasvattaja varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen pohja on moniammatillinen henkilöstö. Lapset tarvitsevat kasvaakseen ja kehittyäkseen ammattitaitoisia kasvattajia ja vanhemmat rinnalleen kasvatuskumppaneita. Tämän toteutumiseen tarvitaan aitoja, empaattisia ja lämminhenkisiä kasvatusalan ammattilaisia. Kasvattajayhteisö luo yhteiset toimintatavat ja kulttuurin. On tärkeää tiedostaa, että tähän vaikuttavat kasvattajan oma kasvattajuus sekä sen taustalla olevat arvot ja eettiset toimintaperiaatteet. Kasvattajana on tärkeää pohtia ja arvioida omaa työtään sekä kehittää sitä jatkuvasti. Kasvattajan tulee olla sensitiivinen, sitoutunut ja hänellä tulee olla kykyä reagoida sekä lapsen tunteisiin että tarpeisiin. Kasvattajien on tärkeää kunnioittaa lapsen ja vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä sekä työskennellä kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti. (Stakes 2005, 16–17.)

Jokainen kasvattaja on erilainen ja kasvatustapaan vaikuttavat monet eri tekijät. Näitä ovat muun muassa työkokemus, omat lapsuuden kokemukset, persoonalliset ominaisuudet, asenteet sekä ihmiskuva ja kasvatuskäsitykset. Kasvattajan tärkeä ominaisuus on myös se, osaako hän vastata lapsen yksilöllisiin tarpeisiin asianmukaisella tavalla. (Koivunen 2009, 119.) Ammattikasvattajien vastuulla, yhdessä vanhempien kanssa,

on edistää lapsen monimuotoista kehitystä. Kasvattajien päivittäin toistuva toiminta heijastuu suoraan lapsen käyttäytymismalleihin sekä tunnesäätelyn keinoihin. (Kanninen & Sigfrids 2012, 205.) Usein vanhemmat haluavat kasvattajalta eli kasvatuskumppaniltaan lapsensa asioiden jakamista, vaikeissa asioissa tukemista sekä neuvoja, valmiiden vastauksien sijaan. Kasvatuskumppanin tehtävä on lapsen kasvatustilanteissa tukeminen ja rinnalla kulkeminen. Ammattikasvattajien on tärkeää ylläpitää ja kehittää ammatillista osaamistaan, esimerkiksi kouluttautumalla, sekä tiedostaa varhaiskasvatuksen muuttuvat tarpeet. Tärkeä kasvattajan ominaisuus on sitoutuneisuus. (Stakes 2005, 16–17.)

Kasvattajan toiminta tai toimimattomuus vaikuttaa paljon myös lasten toiminnan rakentumiseen ryhmässä. Erilaisten tutkimusten mukaan pienten lasten keskinäisen toiminnan on havaittu lisääntyvän huomattavasti silloin, kun he eivät ole välittömässä läheisyydessä kasvattajan kanssa. Kuitenkin lapset tarvitsevat näköyhteyden kasvattajaansa, jotta heidän keskinäinen toimintansa olisi sujuvaa. Näin kasvattaja osoittaa olevansa läsnä tarvittaessa, mutta antaa paremmat mahdollisuudet lasten keskinäiselle toiminnalle ja vuorovaikutukselle. Kasvattajan tehtävänä on olla läsnä, tarjota lapselle tarvittavaa fyysistä läheisyyttä, asettaa rajoja, havainnoida lasten keskinäistä toimintaa, tukea vuorovaikutusta lasten välillä sekä johdattaa toimintaa yhdessä eteenpäin. (Karila & Lipponen (toim.) 2013, 103–106.)

3 KASVATUSKUMPPANUUS

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä varhaiskasvatussuunnitelman linjauksista (2002) ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005) on määritelty vanhempien ja työntekijöiden välisestä yhteistyöstä käytettävän termiä kasvatuskumppanuus. Kasvatuskumppanuus tarkoittaa kasvatushenkilöstön uudenlaista tapaa asennoitua yhteistyöhön vanhempien kanssa (Kekkonen 2012, 42). Se on myös henkilöstön ja vanhempien tietoista sitoutumista ja toimimista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista ja oikeuksista. (Stakes 2005, 31). Kasvatuskumppanuudessa vanhemmilla on lapsen ensisijainen kasvatusvastuu, henkilöstö tuo kasvatukseen ammatillista tietoa. Kumppanuuden tärkein tehtävä on yhdistää vanhempien ja henkilöstön tieto ja kokemus. Henkilökunnalla on vastuu siitä, että suhde syntyy ja syvenee. (Kekkonen 2012, 42.)

Suomalaisen varhaiskasvatuksen historiassa ei ole aiempaa käytäntöä kasvatusvastuun jakamisesta kodin ja päivähoiton välillä. (Alasuutari 2003, 68.) Kasvatuskumppanuus eroaa vanhasta ajattelumallista niin, että nykyisin vanhempien ajatuksia ja toiveita otetaan huomioon päivähoitossa toteutettavassa varhaiskasvatuksessa. Aiemmin pelkästään työntekijöiden näkökulmat määräsivät työtä. (Koivunen 2009, 153.) Toisinaan kasvatuskumppanuus ja yhteistyö mielletään samaksi asiaksi. Näin ei kuitenkaan ole, vaan todellisuudessa kasvatuskumppanuus on yhteistyötä laajempaa ja siihen sisältyy kasvatuskumppanuuteen liittyvän osaamisen kehittäminen, vanhempien osallisuuden vahvistaminen sekä toimintayksiköiden kumppanuuskulttuurin rakentaminen uudelta pohjalta. (Järvinen ym. 2009, 118.) Selkiyttääksemme yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden eroja, käsittelemme päivähoitossa tapahtuvaa muuta yhteistyötä luvussa 4.

Ydinasia kasvatuskumppanuudessa on etsiä yhteistyö- ja viestintätapoja, jotka osallistavat ja aktivoivat vanhempia. Myös vanhempien mielipide ja odotukset kasvatuskumppanuutta kohtaan on tärkeä ottaa huomioon. (Järvinen ym. 2009, 118.) Vanhempien ja päivähoiton työntekijöiden välinen suhde on merkityksellinen lapsen kehityksen kannalta (Alasuutari 2003, 166). Toimivassa vuorovaikutussuhteessa sekä työntekijät että vanhemmat saavat kasvatukselle uutta näkökulmaa. Vuorovaikutussuhde toimii lapsen eri kasvatusympäristöjä eli kotia ja päiväkotia yhdistävänä tekijänä ja näin ollen luo kasvatusympäristöstä eheän. (Karila ym. 2006, 91.) Työntekijän on helppompaa ottaa vaikeat asiat puheeksi vanhempien kanssa, kun luottamus on rakentunut alusta alkaen (Salminen & Tynnininen 2011, 34). Kasvattajien ja vanhempien kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena on myös tunnistaa mahdollisimman varhain lapsen tuen tarve hänen kasvunsa, kehityksensä tai oppimisensa alueella (Määttä ym. 2005, 71).

Kasvatuskumppanuus on käsitteenä ammattilaisten keskuudessa ollut monitulkintainen ja tämä on näkynyt myös päivähoiton arjessa. Kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena on ollut päivähoiton toimintayksiköiden työtapojen yhdistäminen vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön osalta. (Karila ym. 2006, 93–94.) Stakes on kehittänyt koulutuksen kasvatuskumppanina toimimista varten. Koulutuksen tavoitteena on ollut saattaa työntekijät pohtimaan omia työkäytäntöjään. Seminaareissa perehdytään kumppanuusperusteisen vuorovaikutuksen keskeisiin periaatteisiin ja toimivien yhteistyösuhteiden rakentamiseen. (Kaskela & Kekkonen 2007, 49.)

3.1 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Kasvatuskumppanuus on työntekijöiden ja vanhempien yhteinen prosessi, joka alkaa ensimmäisestä yhteydenotosta ennen päivähoiton alkua ja päättyy, kun lapsi lopettaa päivähoiton (Salminen & Tynnininen 2011, 35). Kasvatuskumppanuus työkäytäntöön kuuluu perheen kotona vierailu ennen kuin lapsi aloittaa tai lapsen aloittaessa päivähoiton. Tämän vierailun tavoitteena on käydä keskustelua perheen kanssa liittyen lapsen hoidon aloitukseen sekä perheen päivähoitoa koskeviin odotuksiin ja toiveisiin. Vierailun aikana työntekijä pystyy havainnoimaan lasta tutussa ympäristössä ja soveltamaan havainnoimiaan asioita lapsen aloittaessa päivähoiton. Kotikäynnin jälkeen käydään aloituskeskustelu päivähoitopaikassa. Keskustelun tavoitteena on auttaa vanhempia sekä lasta valmistautumaan päivähoiton aloittamiseen. Keskustelu käydään aina kasvatuskumppanuuden periaatteita noudattaen. Työntekijä voi hyödyntää keskustelussa kasvatuskumppanuuskoulutuksessa työvälineeksi kehitettyä lomaketta. (Kaskela & Kekkonen 2007, 41–42.)

Alussa kasvatuskumppanuuden rakentumiseen kuuluu edellä mainittujen lisäksi myös lapsen päivähoitoon vastaanottaminen ja tutustumisvaihe. Kasvatuskumppanin tehtävänä hoidon alkuvaiheessa on auttaa lasta sopeutumaan ryhmään. Kasvatuskumppanuuden rakentuminen kuitenkin jatkuu koko lapsen päivähoiton ajan (Kaskela & Kekkonen 2007, 43–44.) Henkilöstöllä on vastuu siitä, että kasvatuskumppanuudesta muodostuu luontainen osa lapsen päivähoitoa (Stakes 2005, 31).

Kasvatuskeskustelut ovat keskeisiä kasvatuskumppanuuden rakentumistilanteita. Näissä keskusteluissa kasvatuskumppanuus voi joko syventyä tai estyä. (Karila 2005, 49.) Ensimmäinen varhaiskasvatuskeskustelu käydään yleensä muutama kuukausi sen jälkeen, kun lapsi on aloittanut päivähoiton. Keskustelun tarkoituksena on laatia lapselle henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. (Stakes 2005, 32.) Kasvatuskeskusteluissa on tärkeää luoda luottamuksellinen ilmapiiri kasvatuskumppanin ja vanhempien välille (Kaskela & Kekkonen 2007, 46). Vanhemmille voidaan järjestää henkilökohtaisten omaa lasta koskevien kasvatuskeskustelujen lisäksi mahdollisuuksia keskustella myös muiden vanhempien ja koko henkilöstön kanssa koko ryhmää koskevista kasvatusasioista (Stakes 2005, 31).

3.2 Kasvatuskumppanuuden periaatteet

Kasvatuskumppanuutta ohjaavat pääperiaatteet ovat dialogi, kunnioitus, luottamus ja kuuleminen (Kaskela & Kekkonen 2007, 32–40).

Kuuleminen ja sitä kautta kuulluksi tuleminen on yksi kasvatuskumppanuuden keskeisistä periaatteista ja jotta tämä periaate toteutuu, vaaditaan myönteinen ja turvallinen ilmapiiri vanhempien ja kasvatuskumppanin välillä. Kuuleminen on muutakin kuin konkreettista kuuntelua. Se vaatii kasvatuskumppanilta tilannetajua sekä vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutussuhteen huomioimista sekä ymmärtämistä. Kuuleminen ei vaadi kasvatuskumppanilta paljoa aikaa vaan ennemminkin hetken pysähtyä olemaan läsnä. Arjessa ja kiireen keskellä lapsen päivähoitoon tuonti- ja hakutilanteet voivat olla merkityksellisimmät asiat kasvatuskumppanuuden kannalta. Kasvatuskumppanin tehtävä on olla aktiivinen osapuoli suhteessa lapseen ja vanhempiin. (Kaskela & Kekkonen 2007, 32–33.)

Kuuntelemisen kautta opitaan toisen ihmisen hyväksyminen, ymmärtäminen ja kunnioittaminen. Kunnioittavassa vuorovaikutussuhteessa on mahdollista tuoda asiat esille peittelemättä ja teeskentelemättä. Kasvatuskumppani luo kunnioittavan suhteen lapsen vanhempaan myönteisyyden kautta. Kunnioittavaan suhteeseen kuuluu myös erilaisuuden hyväksyminen, esimerkiksi tilanteissa, joissa vanhempien arvot ja kasvatuskäsitelmät eroavat kasvatuskumppanin näkemyksistä. (Kaskela & Kekkonen 2007, 34–35.)

Kuuleminen ja kunnioitus ovat pohjana luottamukselle. Vanhempien näkökulmasta katsottuna luottamus päiväkodin työntekijöihin rakentuu lapsen ja työntekijän välisestä suhteesta sekä siitä, millä tavoilla työntekijät välittävät tietämystään lapseen liittyvistä asioista. Luottamusta lisäävät myös vanhempien mahdollisuus vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen. Kasvatuskumppanuuden tehtävä on luoda luottamuksellinen ilmapiiri työntekijöiden ja vanhempien väliselle vuoropuhelulle. (Kaskela & Kekkonen 2007, 36.)

Kasvatuskumppanin ja vanhempien välisen dialogin toteutumisessa on otettava huomioon, että kummankin tietämys on yhtä merkityksellistä ja arvokasta. Dialoginen vuoropuhelu pohjautuu kuulemiselle ja luottamukselle, joten se antaa tilaa eri mieltä

olemiselle, rehellisyydelle ja suorapuheisuudelle vanhempien ja kasvatuskumppanin välillä. (Kaskela & Kekkonen 2007, 38.) Kasvatuskumppanuus ei siis tarkoita, että vanhempien ja kasvatuskumppanin pitäisi olla kaikista lasta ja hänen kasvatustaan koskevista asioista samaa mieltä, vaan jakaa ja välittää tietoa ja näkemyksiä (Kaskela & Kronqvist 2007, 24). Hyvän keskusteluilmapiirin luominen kasvatuskumppanin ja vanhemman välille on tärkeää päivähoitossa (Kaskela & Kekkonen 2007, 38).

3.3 Haasteita kasvatuskumppanuudessa

Kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa voi tulla vastaan erilaisia haasteita. Yksi näistä haasteista on se, että kasvatuskumppanuuden toteuttaminen voi aiheuttaa jännitteitä eri tahojen välillä, koska päivähoito ja vanhemmat edustavat eri sektoreita. Päivähoito on osa julkista sektoria ja vanhemmat edustavat yksityistä eli henkilökohtaista sektoria. (Koivunen 2009, 154.) Nämä sektorit poikkeavat toisistaan muun muassa toimintakulttuurin ja fyysisen ympäristön suhteen, mikä luo omat haasteensa vanhemmille ja päivähoiton henkilökunnalle (Hujala ym. 2014, 47).

Yhtenä kasvatuskumppanuuden haasteena voi myös olla, että vanhemmat eivät halua olla päivähoiton kumppaneita tai he haluavat rajata kumppanuuden pelkästään lapsen kasvatusta koskevaksi kumppanuudeksi, eivätkä halua keskustella muista perheen asioista. Kasvatuskumppanuudessa tärkeää on muistaa, että vanhempien oikeus on rajata kumppanuus heille sopivalle tasolle. Puroila (2003) toteaa, että kasvattajien mielestä joidenkin vanhempien liiallinen aktiivisuus on haastavaa, mutta suurimmaksi haasteeksi nähdään kuitenkin se, etteivät vanhemmat osallistu tarpeeksi aktiivisesti yhteistyöhön. Kaiken kumppanuuden pitäisi perustua tasavertaisuuteen ja vapaaehtoisuuteen. (Koivunen 2009, 154.)

Haasteita kasvatuskumppanuuden toteuttamiselle voivat olla uusien kasvatuskumppanuussuhteiden rakentaminen sekä ryhmien muutokset, kuten lasten ja työntekijöiden vaihtuvuus (Järvinen ym. 2009, 119). Myös erilaiset perheet ja niiden erilaiset tilanteet luovat haasteita kasvatuskumppanuuden toteuttamiselle (Salminen & Tynninen 2011, 35). Vanhemmat asettavat usein tavoitteita päivähoiton henkilökunnalle lapsen kasvatuksen suhteen, mutta sen lisäksi sekä vanhemmat että päivähoiton henkilökunta asettavat erilaisia vaatimuksia tai odotuksia myös lapsen käyttäytymiselle (Hujala ym.

2014, 47). Tämäkin luo omalta osaltaan haasteita kasvatuskumppanuuden toteuttamiselle.

3.4 Kasvatuskumppanuus Mikkelissä

Kasvatuskumppanuus otettiin vuonna 2007 koko päivähoidon toimintatavaksi Mikkelissä. Kasvatuskumppanuus-käytäntöön on siirrytty joustavasti ja jokainen yksikkö toteuttaa sitä itselleen parhaiten sopivalla tavalla. Mikkelissä kasvatuskumppanuus koskee kaikkia päivähoidossa olevia alle esikouluikäisiä lapsia ja sen toteuttamiselle on laadittu omat kriteerinsä Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (2012). Kriteereissä on määritelty se, kuinka kasvatuskumppanuuden pitäisi rakentua Mikkelin päiväkodeissa. Jo ennen hoitosuhteen alkua lapselle/perheelle nimetty aikuinen ottaa yhteyttä perheeseen ja sopii tutustumisesta päiväkotiin. Kasvatuskumppani hoitaa perheen tutustumisjakson ja halutessaan perhe voi kutsua kasvatuskumppanin kotiinsa vierailulle hoitosuhteen ensimmäisten kuukausien aikana. Vierailun tarkoituksena on perheen ja työntekijän yhteistyösuhteen vahvistaminen. Kasvatuskumppanin työvuorot tehdään noudattamaan lapsen hoitovuoroja ensimmäisten päivien aikana. Hoidon jatkuessa kasvatuskumppanin rooli hälvenee ja kaikki ryhmän aikuiset huolehtivat yhtä lailla kaikista lapsista. Kasvatuskumppani hoitaa varhaiskasvatuskeskustelut ja yhteistyön muihin sosiaali- ja terveystalouteihin. (Mikkelin kaupunki 2012, 32–33.)

3.5 Omahoitajuus

Tässä luvussa käsittelemme omahoitajuus-käsitettä, koska se on kasvatuskumppanuuden kanssa samankaltainen käytäntö emmekä teoriakirjallisuuden pohjalta löytäneet niistä suuria eroja. Myös omahoitajuus-käytäntöä käytetään päivähoidossa. Oletuksena on myös, että kyselyn vastauksissa saatetaan viitata omahoitajuuteen.

Käytännössä omahoitajuus tarkoittaa sitä, että lapsella on päivähoidossa nimetty tietty hoitaja, joka ottaa vastuun ja huolehtii lapsesta hoitopäivän ajan. Omahoitajuus työmenetelmä on kehitetty tukemaan alle kolmivuotiaan lapsen sosiaalisia taitoja ja sopeuttamaan lapsi päiväkotiin hoidon alkaessa. Työmenetelmän tarkoitus on tehdä hoidon aloittamisesta inhimillisempää sekä lapselle, vanhemmille että työntekijöille. Omahoitajan tavoitteena on olla lapselle tuttu ja turvallinen aikuinen, joka luo yhteis-

työsuhteen vanhempien kanssa. Omahoitajuus on myös tärkeä vuorovaikutussuhteen luoja. Yksi omahoitajan tärkeä tehtävä on luoda kasvatuskumppanuutta perheen kanssa sekä tehdä perheelle tutuksi päivähoidon erilaiset käytännöt. Omahoitajuutta on kokeiltu ensimmäisen kerran Espoossa 1990-luvulla Auta lasta kasvamaan -hankkeessa. Nykyään omahoitajuus työmenetelmä on käytössä ympäri Suomen päivähoiton lisäksi myös muualla sosiaali- ja terveysalalla. (Salminen & Tynnen 2011, 11–12.)

Omahoitajuus pohjautuu Bowlbyn kiintymyssuhdeteoriaan, joka kuvaa lapsen kiintymisen muotoja hänelle läheisiin aikuisiin. Kallandin (2008) mukaan lapsella pitäisi olla mahdollisuus muodostaa kiintymyssuhde omahoitajaan ja hoidon kuuluisi olla tarpeeksi hyvää, jotta päivähoito olisi laadukasta ja suoja lapsen kehitykselle. Tämä on mahdollista vain, kun aikuisia on tarpeeksi lasten määrään nähden. Omahoitajuuden pohjana on kiintymyssuhdeteorian rinnalla kontekstuaalinen kasvunmalli, jossa keskiössä on lapsi. Kontekstuaalisessa kasvunmallissa tärkeää on kodin ja päiväkodin yhteiset jaetut tehtävät ja keskinäinen vuorovaikutus. (Salminen & Tynnen 2011, 11–13.) Teoksessa Varhaiskasvatusta ammattitaidolla (2013) puhutaan kontekstuaalisuuden käsitteestä kasvatuskumppanuuden kannalta ja myös siinä korostetaan kasvatustyöympäristöjen yhteistyötä (Järvinen ym. 2009, 118). Varhaiskasvatuksen käsikirjan (2011) mukaan myös niin kutsutut relationaaliset teoriat ovat omahoitajuusmallin taustalla. Näiden teorioiden mukaan lapsen kehitys tapahtuu kiinteissä, pysyvissä ja lämpimissä vuorovaikutussuhteissa. (Hujala & Turja (toim.) 2011, 27.)

Omahoitajuuden toteuttamiseen ei ole vain yhtä oikeaa tapaa. Omahoitajuuden toteuttamiseen vaikuttaa lapsiryhmän koko, työntekijöiden määrä ja lasten ikä. Jokainen päiväkotitoiminta luo oman tapansa toteuttaa omahoitajuutta. Tärkeää on koko työyhteisön sitoutuminen yhdessä sovittuihin sääntöihin omahoitajuuden suhteen. Omahoitajuuskäytäntö luo lapselle turvallisen ja strukturoidun hoitopäivän sekä vähentää työntekijöiden työmäärää. Omahoitaja-käytännössä omahoitaja huolehtii lapsen varhaiskasvatustilanteista ja kasvun kansioista. (Salminen & Tynnen 2011, 13–15.) Päivähoitossa on pohdittu omahoitaja-käsitteen käytön sopivuutta. Monissa päiväkodeissa omahoitaja-nimikkeen tilalla on ryhdytty käyttämään vastuukasvattaja-käsitettä. (Salminen & Tynnen 2011, 71.)

4 YHTEISTYÖ PÄIVÄHOIDOSSA

Nykyisin perheen ja päivähoiton välistä yhteistyötä pidetään ensiarvoisen tärkeänä lapsen ja perheen tukemisen kannalta. Yhteistyön avulla pyritään saamaan kodin ja päiväkodin välille jatkumo, joka helpottaa lasta sopeutumaan päiväkodin arkeen. (Hujala ym. 2007, 114.) Päivähoidossa yhteistyö käsittää kaiken vanhempien ja työntekijöiden välisen vuorovaikutuksen ja toiminnan. Näiden onnistumisen tärkeimpänä edellytyksenä on molemminpuolinen luottamus ja kummankin osapuolen tieto toistensa rooleista. (Koivunen 2009, 151–152.)

Vaikka sekä työntekijät että perhe ymmärtävät yhteistyön merkityksen, on yhteistyön määrittäminen haastavaa. Ennen yhteistyö nähtiin yksipuolisena joko vain perheen tai vain päivähoiton määrittämänä. Työntekijöiden toteuttama yhteistyön muoto oli **vanhempainkasvatus**, joka tarkoitti sitä, että asiantuntijat hoitivat lasten kasvatuksen sekä neuvoivat vanhempia kotikasvatuksessa. Perheiden toteuttama yhteistyö taas tarkoitti sitä, että vanhemmat pystyivät määrittämään päiväkodissa tapahtuvan toiminnan, koska he ovat asiakkaita ja palvelunostajia. Tätä kutsuttiin termillä **vanhemmat osallistujina ja vaikuttajina**. Molemmat näistä yhteistyön muodoista ovat saaneet kritiikkiä tällaisenaan ja siitä johtuen on kehitetty kasvatuksellinen kumppanuus, joka painottaa vastuun jakamista ja tasa-arvoista vuorovaikutusta. (Hujala ym. 2007, 115–116.) Koska yhteistyö on laaja käsite, sitä on pyritty avaamaan ja konkretisoimaan monilla alakäsitteillä (Koivunen 2009, 151).

Kotikasvatuksen tukeminen on yksi yhteistyön muoto, jossa korostetaan ammattikasvattajien roolia suhteessa vanhempiin. Kotikasvatuksen tukeminen tarkoittaa kasvattajien ja vanhempien välistä tavoitteellista keskustelua kasvatuseriaatteista ja kasvatuksesta. Päivähoitojärjestelmä itsessään tukee perheiden kotikasvatusta. (Koivunen 2009, 151.)

Yksi yhteistyön muoto päivähoitossa on **kasvatusvastuun jakaminen**, toisin sanoen **jaettu kasvatusvastuu**. Tämä tarkoittaa sitä, että vanhemmat ovat ensisijaisesti vastuussa lapsensa kasvatuksesta ja päivähoiton henkilöstö puolestaan on vastuussa päiväkodissa toteutettavasta kasvatuksesta. Kuten muukin yhteistyö, myös kasvatusvastuun jakaminen vanhempien ja henkilöstön välillä, vaatii tiivistä ja toimivaa vuorovai-

kutusta. Kasvatusvastuun jakamisen yhteydessä voidaan puhua myös **vastuun kumppanuudesta**. (Koivunen 2009, 151.)

Osallistava yhteistyö on yksi yhteistyön muodoista päivähoitossa. Osallistava yhteistyö tarkoittaa sitä, että työntekijä valitsee kullekin vanhemmalle sopivan yhteistyön muodon. Tämä vaatii kasvattajalta kykyä nähdä perheen tilanne ja siihen parhaiten sopiva yhteistyötapa. (Koivunen 2009, 152.)

Työntekijöiden ja kasvattajien välinen yhteistyö ei aina ole mutkatonta, vaan siihen liittyy myös vaikeuttavia ja kuormittavia tekijöitä. Tällaisia hankaloittavia tekijöitä työntekijöiden puolelta voivat olla muun muassa lapsen vaikeuden puheeksi ottaminen vanhempien kanssa, keskustelun vaikeus lapsen tuonti- ja hakutilanteissa, hankaluudet vanhempien motivoimisessa yhteistyöhön, työntekijöiden puutteelliset valmiudet auttaa moniongelmaisia perheitä tai puutteelliset vuorovaikutustaidot. Vanhempien osalta taas tällaisia tekijöitä voivat olla muun muassa kiire, hankaluus ottaa vastaan lasta koskevia vaikeita asioita, vanhempien keskenään erilaiset näkemykset lapsensa asioissa tai vanhempien välinpitämättömyys lapsensa hoitopäivän suhteen. (Koivunen 2009, 176.)

5 VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAT

Kaikkien varhaiskasvatussuunnitelmien lähtökohta on vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö. Jotta varhaiskasvatus olisi lapsen kehitystä tukevaa, on sen oltava pitkäjänteistä, suunnitelmallista ja tavoitteellista. OECD:n raporteissa suomalainen varhaiskasvatus on määritelty näiden kriteerien pohjalta laadukkaaksi. Huomiota pitäisi kuitenkin kiinnittää varhaiskasvatussuunnitelmien ajankohtaistamiseen ja päivittämiseen. (Hujala & Turja (toim.) 2011, 27.)

Suomessa vahvistettiin ensi kertaa vuonna 2003 valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Karila ym. 2006, 35). Niiden pohjana on Lapsen oikeuksien sopimus (Salminen & Tynninen 2011, 33). Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet pohjautuvat varhaiskasvatuksen valtakunnallisiin linjauksiin, jotka sisältävät varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja kehittämistarpeet (Stakes 2005, 5). Kaikkea päivähoitossa tapahtuvaa pedagogista toimintaa ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelmat (Salminen & Tynninen 2011, 48). Varhaiskasvatussuunnitelman pe-

rusteiden tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteutumista koko maassa, luoda edellytyksiä varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi yhdenmukaistamalla toiminnan järjestämisen perusteita sekä ohjata sisällöllistä kehittämistä. Näiden lisäksi tavoitteina ovat myös varhaiskasvatushenkilöstön ammatillisen tietoisuuden lisääminen ja vanhempien osallisuuden lisääminen lapsensa varhaiskasvatuspalveluissa. (Stakes 2005, 7.) Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma on vaikuttanut siihen, että kasvatuskumppanuus käsite on otettu käyttöön päivähoidossa (Koivunen 2009, 152–153).

Jokainen kunta laatii valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta oman varhaiskasvatussuunnitelmansa, johon on tiivistetty tärkeät toimintaperiaatteet sekä yhteiset toimintatavat ja arvot (Stakes 2005, 8). Myös Mikkelin kaupungilla on oma varhaiskasvatussuunnitelmansa (2012), joka pohjautuu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Mikkelin varhaiskasvatussuunnitelmassa on tarkemmin määritetty varhaiskasvatuksen toteuttamista Mikkelin päivähoidossa. Esimerkiksi kohdassa Varhaiskasvatuksen visio Mikkelissä kaupungin on määritelly tarjoavan perheiden tarpeista lähtevää monimuotoista päivähoitoa hyvässä kasvatusilmapiirissä kasvatuksellista kumppanuutta kunnioittaen ja korostaen (Mikkelin kaupunki 2012, 7.) Kunnan varhaiskasvatussuunnitelman pohjana ovat myös muut kunnissa tehdyt lasta ja perhetä koskevat suunnitelmat, kunnan varhaiskasvatuksen linjaukset sekä esiopetussuunnitelmat. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa määritellään millaisia suunnitelmia ja linjauksia yksiköt tekevät sekä kuinka niitä arvioidaan. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelman sekä esiopetussuunnitelman välillä on oltava selkeä jatkumo. (Stakes 2005, 43.)

Varhaiskasvatussuunnitelma on keskeinen henkilöstön työväline. Koko henkilöstö sitoutuu sekä varhaiskasvatussuunnitelman että linjauksien tuottamiseen, toteuttamiseen, seurantaan ja arviointiin. Kunnilla on mahdollisuus järjestää varhaiskasvatuspalvelut perheiden tarpeita vastaaviksi. Perheiden erilaisuuden takia on tärkeää, että jokaisessa kunnassa laaditaan oma varhaiskasvatussuunnitelma. Kuntien varhaiskasvatusta arvioitaessa ja kehitettäessä pohjana ovat kunnalliset varhaiskasvatuksen linjaukset (Stakes 2005, 7, 43–45.)

Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma täydentää kunnan laatimaa varhaiskasvatussuunnitelmaa. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvataan yksikön erityispiirtei-

tä ja painotuksia. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma täydentyy ja muuttuu toimintakauden edetessä, koska toiminta on tilannesidonnaista ja siihen vaikuttavat lapsiryhmän koko, ikäjakauma sekä muut käytettävissä olevat resurssit, kuten päiväkodin tilat. Toteutunutta toimintaa dokumentoidaan ja arvioidaan tasaisin väliajoin. Hyvä varhaiskasvatussuunnitelma on myös pohjana henkilöstön ja vanhempien välisessä yhteistyössä. (Stakes 2005, 43–44.)

Henkilökunta on vastuussa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta. Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja osallistua suunnitelman arviointiin. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelman kohdalla on tärkeää ottaa huomioon, että suunnitelma on aktiivisessa käytössä ja sisältö perusteluineen on sekä vanhempien että koko henkilöstön tiedossa. (Stakes 2005, 32.)

Jokaiselle päivähoidossa olevalle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä huoltajien kanssa (Alasuutari 2010, 15). Näin toimitaan myös Mikkeliissä (Mikkelin kaupunki 2012, 17). Suunnitelma tarkistetaan yleensä kerran vuodessa (Alasuutari 2010, 15). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005) mukaan suunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon lapsen mielenkiinnon kohteet, vahvuudet, kokemukset, yksilöllisen tuen ja ohjauksen tarve sekä tämän hetken tarpeet ja tulevaisuuden näkymät. Varhaiskasvatuskeskustelussa painotetaan erityisesti lapsen kehitystä tukevia asioita ja mahdolliset ongelmat tuodaan esille konkreettisesti. Ongelmiin haetaan ratkaisua yhdessä vanhempien kanssa. (Stakes 2005, 33.)

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa sovitaan vanhempien kanssa yhteistyömuodoista. Myös lapsi voi osallistua varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen yhdessä sovitulla tavalla. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tarkoitus on olla perustana lapsen kasvatukselle päivähoidossa. Jokaiselle lapselle laaditaan oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, jotta henkilöstö voi toimia johdonmukaisesti ja huomioida jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet. (Stakes 2005, 33.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää toteutetaanko kasvatuskumppanuutta kaikissa Mikkelin päiväkodeissa ja kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu käytännössä.

Tarkoituksena oli myös selvittää kasvatuskumppanuuden vahvuudet sekä kehittämistarpeet. Tutkimus toteutettiin työntekijöiden näkökulmasta ja tutkimusmenetelmä oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Koska kyselylomakkeessa oli myös monivalintakysymyksiä, on tutkimuksessa myös kvantitatiivisen tutkimuksen piirteitä. Kyselytutkimus toteutettiin keväällä 2014.

6.1 Tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmän valinta

Lähtökohtana kvalitatiivisessa tutkimuksessa on todellisen elämän eli arjen kuvaaminen. Tällaiseen tutkimukseen sisältyy ajatus siitä, että todellisuus on moninainen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tarkastelemaan tutkittavaa kohdetta mahdollisimman monelta suunnalta, tutkimustulosten läpikäymisessä on tärkeää aineiston yksityiskohtainen ja seikkaperäinen tarkastelu sekä se, että tutkimukseen osallistuvat on valittu tarkoituksenmukaisesti, ei siis käytetä satunnaisotosta. Kvalitatiivisen tutkimuksen ominaispiirre on myös se, että tutkimussuunnitelma muuttuu joustavasti tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi yms. 2010 161–164.) Tavoitteena kvalitatiivisessa tutkimuksessa on, että aineistosta käy ilmi tutkimusongelman kannalta oleelliset piirteet eli aineisto on teoreettisesti edustavaa. Kvalitatiiviselle tutkimukselle on myös ominaista, että tuloksia analysoitaessa voi paljastua, että aineistoa olisi hyvä vielä täydentää. (Uusitalo 2001, 80.) Laadullisessa tutkimuksessa esitetään usein suoria lainauksia tekstin kiinnostavuuden lisäämiseksi (Ronkainen ym. 2011, 48).

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tiettyä toimintaa, kuvaamaan jostain ilmiötä tai tapahtumaa sekä antamaan tulkinta jollekin ilmiölle (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85). Meidän opinnäytetyössämme tämä toiminta/ilmiö on kasvatuskumppanuus. On tärkeää, että tutkimukseen vastaajat tietävät tutkittavasta asiasta mahdollisimman paljon ja heillä on kokemusta siitä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 86). Laadullista tutkimusta pidetään joustavana ja tutkimuskysymykset asetetaan melko väljästi, koska niiden vakiintumisen katsotaan olevan jo osa tutkimuksen tuloksia (Ronkainen ym. 2011, 82). Myös opinnäytetyömme tutkimuskysymykset ovat joustavia ja analysoimme tuloksia vastauksista esille nousseiden näkökulmien pohjalta.

Tutkimuksemme aineistonkeruumenetelmäksi valitsimme kyselylomakkeen (liite 1). Kyselytutkimuksessa vastaajat itse täyttävät tietokoneella tutkijan laatiman kyselylomakkeen. Kyselylomakkeita käytetään tilanteissa, joissa on tarkoituksena tavoittaa

suuri joukko ihmisiä. (Uusitalo 2001, 91.) Sähköisellä lomakkeella kerätyssä kyselyssä on se hyvä puoli, että se on jo valmiiksi järjestetty hallittavaan ja analysoitavaan muotoon (Ronkainen ym. 2011, 118). Teimme kyselylomakkeen Webropol-ohjelmalla ja lähetimme kyselyn sitä kautta sekä yksityisten että Mikkelin kaupungin päiväkotien johtajille. Saatekirjeessä esitimme toiveen, että päiväkodin johtajat välittäisivät kyselyn myös mahdollisimman monelle työntekijälleen.

Lomakekyselyssä ei voida kysyä kaikkea sellaista, mitä olisi mielenkiintoista tai hyödyllistä tietää, vaan painopiste on siinä, mikä on tutkimuksen tarkoituksen tai ongelmanasettelun näkökulmasta merkityksellistä. Kullekin kysymykselle tulee löytää perustelu tutkimuksessa käytettävästä viitekehuksesta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.) Näin ollen kysymyksien on oltava tarkkaan mietittyjä ja rajattuja.

Opinnäytetyöhömmme liittyvän kyselylomakkeen alussa on neljä monivalintakysymystä ja riippuen viimeisen monivalintakysymyksen vastauksesta vastaaja vastaa joko kahteen tai kolmeen avoimeen kysymykseen. Monivalintakysymyksissä selvitetään työskenteleekö työntekijä kaupungin vai yksityisessä päiväkodissa, mikä on työntekijän ammattinimike, minkä ikäisten lasten ryhmässä työntekijä työskentelee ja toteutetaanko kyseisessä ryhmässä kasvatuskumppanuutta. Avoimet kysymykset koskevat kasvatuskumppanuutta ja sen toteutumista käytännössä sekä kasvatuskumppanuuden vahvuuksia ja kehittämistarpeita.

Monivalintakysymysten tarkoituksena on selvittää vastaajien taustatietoja sekä sitä, onko näillä tekijöillä yhteyttä muihin vastauksiin. Tarkoituksenamme on myös saada selville nouseeko vastauksista suuria eroja taustatekijöistä riippuen. Avoimilla kysymyksillä haemme vastauksia opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiin eli toteutetaanko kasvatuskumppanuutta Mikkelin päiväkodeissa, miten se toteutuu käytännössä ja mitä kehittämistarpeita kasvatuskumppanuudessa voisi työntekijöiden mielestä olla.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoite ovat yhteydessä aineiston laajuuteen sekä tulosten yleistämiseen. Aineiston tulee olla riittävän laaja, jottei se kuvaa pelkästään sattumanvaraisia tapauksia ja aineiston tulee antaa mahdollisuus erilaisille näkökulmille tutkittavasta asiasta. (Ronkainen ym. 2011, 117.) Lähetämme opinnäytetyömme

kyselylomakkeen kaikkiin Mikkelin kaupungin ja yksityisiin päiväkodeihin ja pyrimme saamaan vastauksia mahdollisimman monelta eri ammattiryhmää edustavalta työntekijältä, jotta tutkimuksesta saataisiin mahdollisimman luotettava ja tulokset voitaisiin yleistää koskemaan koko Mikkelin alueen päiväkoteja. Tutkimustulosten yleistäminen ei kuitenkaan koskaan ole itsestäänselvyys vaan siihen vaikuttavat tutkimusasetelma, tutkimuskohteiden valinta, aineiston laatu ja määrä sekä yhteys muihin tutkimuksiin. (Ronkainen ym. 2011, 143).

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut erilliset ohjeet tutkimuksen eettisyyden toteutumiseksi. Ohjeissa vaaditaan muun muassa yleistä huolellisuutta tutkimustulosten läpikäymisessä, tutkimusmenetelmien vaaditaan olevan luotettavia ja eettisiä sekä tutkimuksen vaiheet on oltava raportoitu yksityiskohtaisesti. (Hirsjärvi yms. 2010, 23–24.) Tutkimuksen eettisyydestä kertoo se, miksi tutkimusta on lähdetty tekemään ja kenen tarpeisiin tutkimuskysymykset pohjautuvat (Hirsjärvi yms. 2010, 24). Omat tutkimuskysymyksemme valitsimme sen pohjalta, ettei aihetta ole Mikkelin seudulla aiemmin tutkittu ja että sen tutkimisesta voisi olla hyötyä päivähoidon kannalta. Tutkimuskysymyksemme pohjautuvat siis Mikkelin alueen varhaiskasvatuksen tarpeisiin.

Eettisyyteen liittyy myös se, että ihmisillä täytyy olla vapaus päättää, osallistuvatko he tutkimukseen (Hirsjärvi yms. 2010, 25). Vapaaehtoisuus tulee säilyttää vaikka tulosten yleistettävyyden seurauksena kärsisi (Uusitalo 2001,31). Tutkimuksessa alkuperäisen tekstin kirjoittaja on osoitettava oikein lähdeviittein ja tutkimuksen tulokset on kirjattava totuudenmukaisesti muuttamatta vastauksien merkityksiä. (Hirsjärvi yms. 2010, 25). Myöskään tutkijan omat näkemykset eivät saa vaikuttaa tuloksiin ja niiden esille tuontiin (Ronkainen ym. 2011, 130–131). Pyrimme omassa opinnäytetyössämme ottamaan huomioon nämä seikat muun muassa niin, että kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista ja tutkimuksen tulokset on kirjattu opinnäytetyöhön siten kuin ne on vastauksissakin esitetty. Koska opinnäytetyössämme on kaksi tekijää, ei tulosten analysoinnissa ole niin suurta riskiä omiin mielipiteisiin ja virheellisiin tulkintoihin.

Jos tutkimuksen haluaa toteuttaa jostain tietystä näkökulmasta käsin, tämä tulisi ilmoittaa ja perustella selkeästi. (Uusitalo 2001, 26). Opinnäytetyömme näkökulmaksi valitsimme työntekijöiden näkökulman kasvatuskumppanuuteen. Halusimme tuoda esille eroja kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa eri päiväkotien välillä Mikkelissä ja koimme, että henkilökunnalla on asiasta ammatillinen näkemys. Jos olisimme otta-

neet mukaan myös vanhempien näkökulman kasvatuskumppanuuteen, opinnäytetyössämme olisi tullut liian laaja.

Tutkijan tulisi olla oman tutkimuksensa ensimmäinen kriitikko sekä puutteiden raportoija. Tuloksia raportoidessa tutkijan tulisi pitää erillään omat tulkintansa sekä varsinaiset tulokset mahdollisimman selkeästi. (Uusitalo 2001, 33.) Jotta tutkimus olisi eettinen, on sen tähdättävä luotettaviin tuloksiin sekä torjuttava virheellisiä tulkintoja ja tulosten väärinkäyttöä. Tutkijan on myös annettava puolueeton arviointi niistä vaihtoehtoisista tavoista, joilla tutkimuksen olisi voinut toteuttaa (Uusi-talo 2001, 30–31.) Opinnäytetyössämme tällaisia vaihtoehtoisia toteuttamistapoja olisi voinut olla esimerkiksi haastattelut kyselylomakkeen sijaan.

Tutkimustuloksia voidaan käyttää vain tarkoituksiin, jotka on ilmoitettu tutkittaville. Anonyymisyyden vuoksi tutkijan on raportoitava tulokset niin, että niistä ei voi tunnistaa yksittäisiä vastaajia. (Uusitalo 2001, 31–32.) Tutkimusta tehtäessä on siis otettava huomioon, ettei vastaajien henkilöllisyys tai työpaikka tule ilmi missään tutkimuksen vaiheessa. Opinnäytetyössämme ei ole oleellista työntekijän henkilöllisyys tai työpaikka ja uskomme, että anonyymi vastausmahdollisuus lisää vastauksien määrää.

Tutkimusta tehdessä satunnaisvirheitä voi syntyä erilaisista syistä. Kyselytutkimuksissa riskinä on, että vastaaja voi ymmärtää kysymyksen eri tavalla kuin tutkija on sen tarkoittanut, muistaa jonkin asian väärin tai tutkija voi tulkita vastaajan antaman vastauksen väärin. Vastauksista voi tulla vaikeasti tulkittavia, koska tutkija ei tiedä sitä, kuinka vastaaja on kysymykset sisäistänyt. (Uusitalo 2001, 84 & 93.) Tavanomaista kyselytutkimuksille on myös se, että vasta jälkeenpäin huomataan jonkin vastausvaihtoehdon puuttuminen (Ronkainen ym. 2011, 122). Kyselytutkimuksen haasteena on, että avoimet vastaukset saattavat jäädä hyvinkin niukkasanaisiksi sen takia, että vastaajalla ei ole kokemusta tai mielipiteitä kysytystä asiasta tai vastaaja ei osaa ilmaista itseään kirjallisessa muodossa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 74). Tutkijalla ei ole mahdollisuutta oikaista vastaajan väärinymmärryksiä tai selventää kysymyksiä, toisin kuin haastattelussa. Haastattelun haasteena on, että se vie paljon aikaa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73–74.) Tästä syystä valitsimme tutkimusmenetelmäksi lomakekyselyn, sillä ajan järjestäminen haastatteluille päiväkotien arjessa olisi ollut hankalaa emmekä me olisi pystyneet haastattelemaan työntekijöitä kaikissa päiväkodeissa.

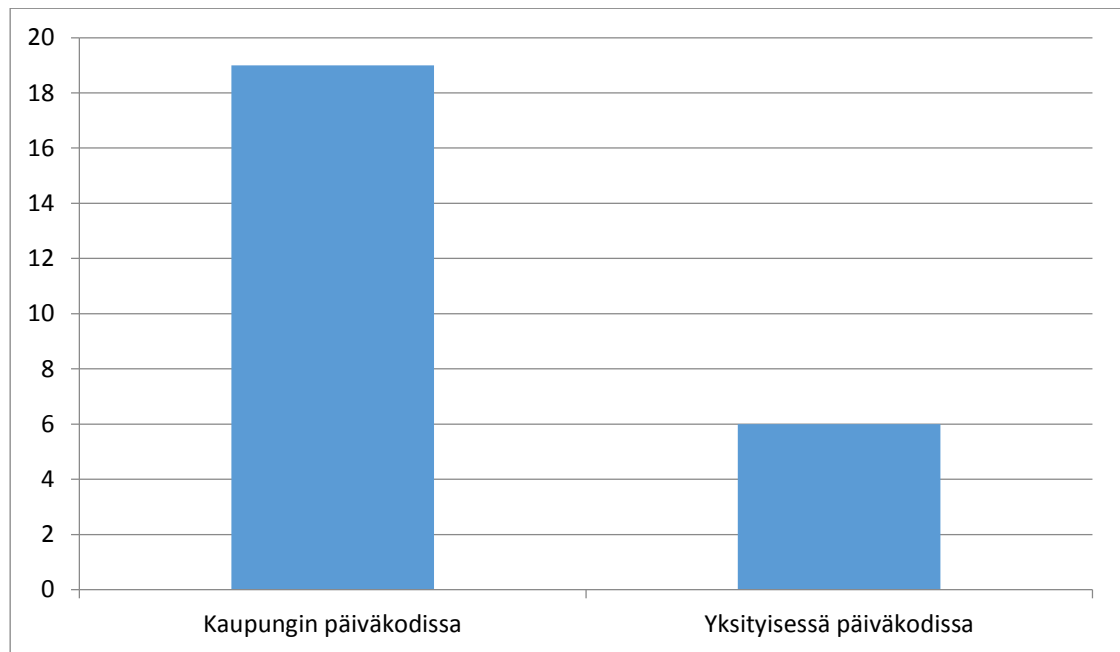
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät eivät ole yhtä tarkkaan asetettuja, kuin määrällisessä tutkimuksessa, vaan ne ymmärretään tulkinnaksi. Laadullisessa tutkimuksessa siis pyritään ymmärtämään ja tulkitsemaan kerättyä aineistoa, joka on tekstimuodossa. (Ronkainen ym. 2011, 81–82.) Tässä kappaleessa käymme läpi tutkimustulokset kysymys kerrallaan. Avaamme kyselyn vastaukset ja niiden lomassa esitämme omaa pohdintaamme. Teemme näin, koska koemme, että tämä helpottaa lukijaa yhdistämään kyselyn vastaukset ja meidän näkökulmamme. Monivalintakysymysten tulosten tarkastelua helpottaaksemme esitämme ne myös kaavioiden avulla. Niin kuin laadullisessa tutkimuksessa on tapana, analysoimme vastaukset omien havaintojemme pohjalta.

Mikkelissä on 24 kaupungin päiväkotia ja 9 yksityistä päiväkotia (Mikkelin kaupunki 2012, 12). Päiväkotien johtajia on 31, joille kaikille lähetimme kyselyn. Johtajat välittivät kyselyn eteenpäin työntekijöilleen ja yhteensä johtajien ja työntekijöiden vastauksia saimme 25.

7.1 Vastaajien taustatiedot

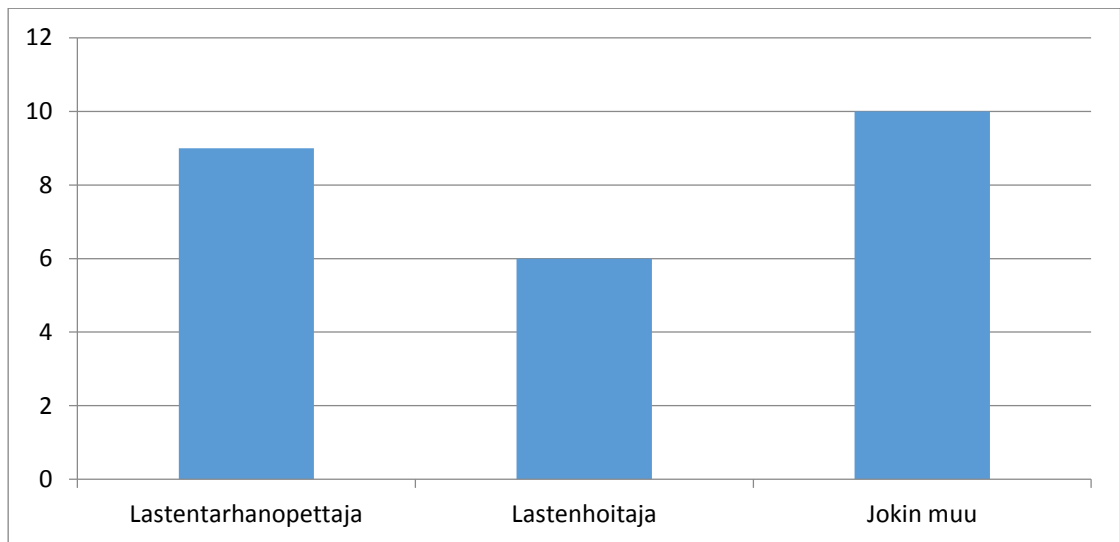
Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin työskenteleekö vastaaja kaupungin vai yksityisessä päiväkodissa. Ensimmäiseen kysymykseen vastasivat kaikki 25 vastaajaa. Kuten kuvasta 1 näkyy, kyselyyn vastanneista henkilöistä 19 työskentelee Mikkelin kaupungin päiväkodeissa ja kuusi yksityisissä päiväkodeissa.

KUVA 1. Työntekijöiden jakauma kaupungin ja yksityisten päiväkotien välillä

Kyselyn vastaukset olivat mielestämme jakautuneet tasaisesti kaupungin ja yksityisten päiväkotien välillä ja olimme jakaamaan hyvin tyytyväisiä. Oli odotettavaa, että yksityisistä päiväkodeista saamme vähemmän vastauksia, koska niitä on Mikkelissä vähemmän kuin kaupungin päiväkoteja. Koemme tärkeäksi sen, että saimme yksittäisiä vastauksia useista eri päiväkodeista sen sijaan, että olisimme saaneet monta vastausta samasta päiväkodista usealta eri työntekijältä. Näin ollen saimme kattavamman kuvan kasvatuskumppanuudesta Mikkelissä. Pohdimme myös, että vaikka tietystä päiväkodista olisi tullut vain yksi vastaus, on asiasta voitu työntekijöiden kesken yhdessä keskustella ja miettiä vastauksia kyselyyn.

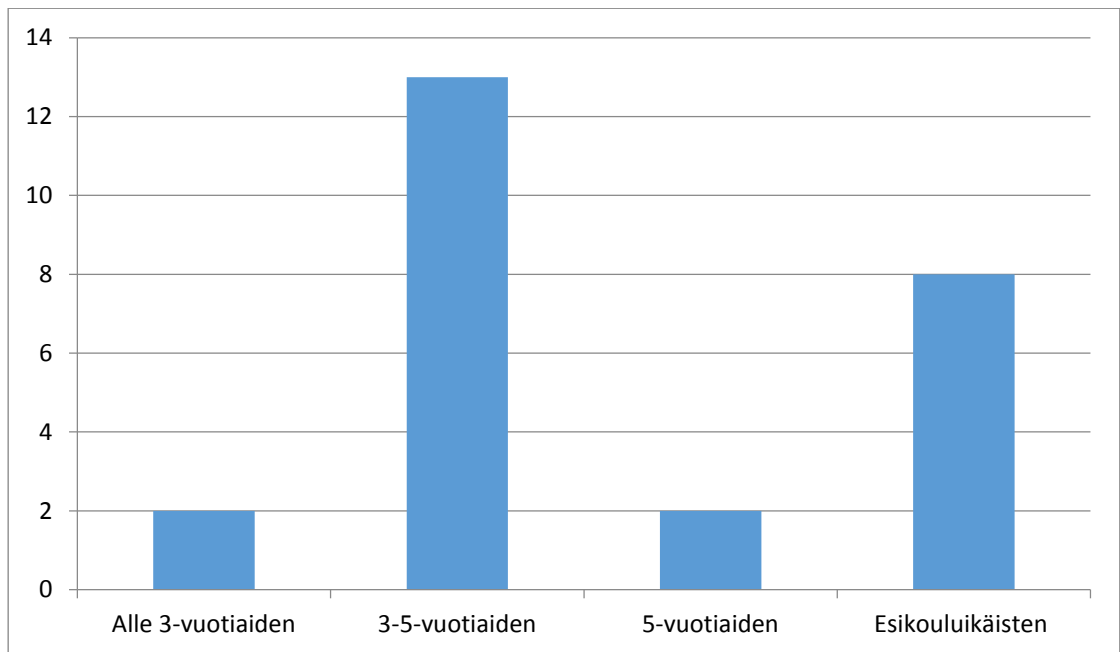
Kyselyn seuraava kysymys koski vastaajan ammattinimikettä ja kysymykseen vastasivat kaikki 25 vastaajaa. Vastausvaihtoehdot olivat lastentarhanopettaja, lastenhoitaja ja jokin muu. Vastausvaihtoehdon ”jokin muu” perässä oli tarkentavana apukysymyksenä ”mikä”. Vastaajista yhdeksän työskentelee lastentarhanopettajana ja kuusi lastenhoitajana. Kymmenen vastaajaa valitsi vastausvaihtoehdon ”jokin muu”. (KUVA 2.) Perässä olevaan avoimeen apukysymykseen ammattinimikkeestä seitsemän vastaajista vastasi päiväkodin johtaja, kaksi päivähoidon ohjaaja ja yksi perhepäivähoitaja.

KUVA 2. Vastaajien ammattinimikkeet

Myös tässä kysymyksessä vastaukset jakautuivat tasaisesti eri vastausvaihtoehtojen kesken eikä tietty ammattiryhmä korostu vastauksista. Johtajia oli vastaajista seitsemän, joka selittyy sillä, että kysely lähetettiin ensisijaisesti päiväkotien johtajille. Olimme kuitenkin yllättyneitä siitä, miten moni vastaajista toimi jollain muulla ammattinimikkeellä kuin lastentarhanopettaja tai lastenhoitaja. Odotimme enemmän vastauksia lastentarhanopettajilta ja lastenhoitajilta, jotka itse toteuttavat kasvatuskumppanuutta jokapäiväisessä työssään.

Kolmas kysymys käsitteli lasten ikää ryhmässä, jossa vastaaja työskentelee. Kuvasta 3 näkyy tämän kysymyksen vastausten jakauma. Kysymykseen vastasi siis 25 vastaajaa. Kysymyksen vastausvaihtoehdot olivat alle kolmivuotiaiden, 3–5-vuotiaiden, 5-vuotiaiden ja esikouluikäisten ryhmä. Kaksi vastaajista työskentelee alle kolmivuotiaiden, kolmetoista 3–5-vuotiaiden, kaksi viisivuotiaiden ja kahdeksan esikouluikäisten lasten ryhmässä.

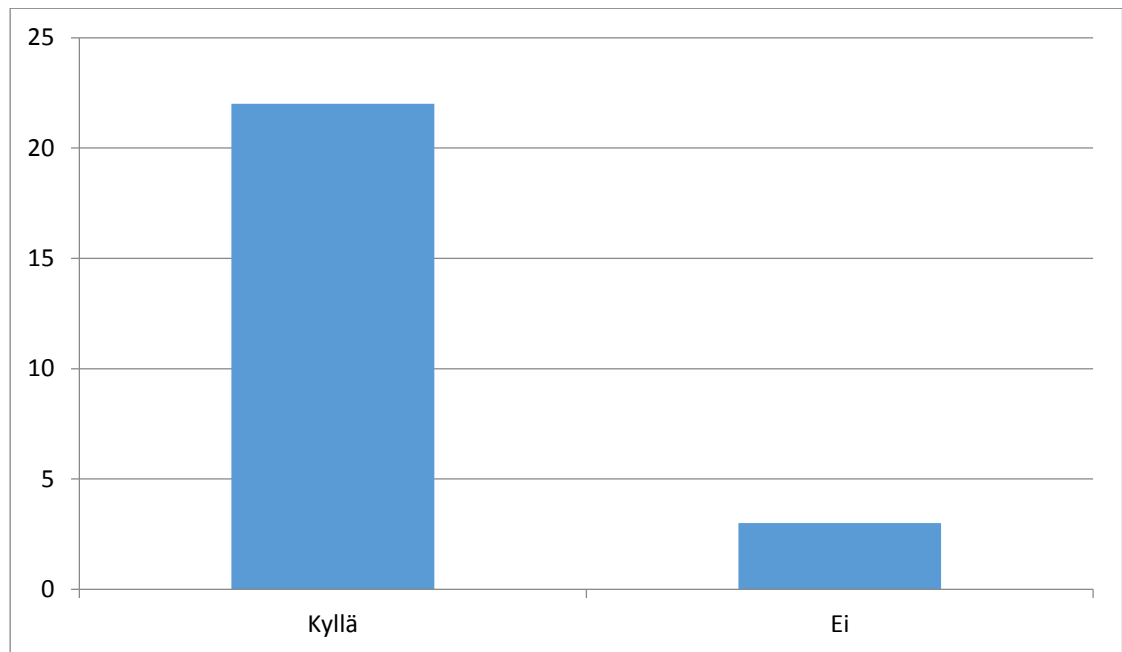

KUVA 3. Lasten ikä ryhmässä, jossa vastaaja työskentelee

Tämän kysymyksen vastauksista nousi esille mielestämme yllättäviä seikkoja. Ensimmäisenä huomiomme kiinnitti se, että vain kaksi vastaajaa työskentelee alle 3-vuotiaiden ryhmässä. Oletimme, että tästä ryhmästä olisi tullut enemmän vastauksia, koska itse koemme, että kasvatuskumppanuus on ensi arvoisen tärkeää juuri pienten ryhmässä. 5-vuotiaiden ryhmässä työskentelevien vastaajien vähäinen määrä voi selittyä osittain sillä, että pelkkiä 5-vuotiaiden ryhmiä on suhteessa vähän. Olimme myös yllättyneitä siitä kuinka moni esikouluikäisten ryhmässä työskentelevästä vastasi kyselyyn.

7.2 Kasvatuskumppanuuden toteuttaminen

Kyselyn viimeinen monivalintakysymys oli ”Toteutetaanko ryhmässänne kasvatuskumppanuutta?”. Kysymykseen vastanneista henkilöistä 22 vastasi kyllä. Kolme kysymykseen vastanneista vastasi ei. (KUVA 4.) He, jotka vastasivat ei, siirtyivät suoraan kysymyksiin ”Miksi kasvatuskumppanuutta ei toteuteta ryhmässänne?” ja ”Mitä kehitettävää kasvatuskumppanuudessa mielestäsi olisi yleisesti?”.

KUVA 4. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen

Oletimme kasvatuskumppanuuden olevan laajalti käytössä oleva toimintatapa, koska se määritellään Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa. Mielestämme oli hienoa huomata vastauksista, että kasvatuskumppanuutta oikeasti toteutetaan käytännön työssä.

7.3 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen käytännössä

Kyselyn ensimmäinen avoin kysymys käsitteli sitä, millä tavoin kasvatuskumppanuus vastaajan mielestä toteutuu hänen ryhmässään. Tähän kysymykseen saimme 19 vastausta.

”Kasvatuskumppanuus on vuorovaikutusta kasvatushenkilöstön ja kodin välillä.”

Useammassa vastauksessa nousi esille, että kasvatuskumppanuus toteutuu käytännössä säännöllisissä varhaiskasvatus- ja esiopetuskeskusteluissa, päivittäisessä yhteydenpidossa vanhempiin ja kasvatuskumppanin vierailuissa perheen kotona lapsen aloittaessa päivähoidon. Jokaisella lapsella ja perheellä on siis oma kasvatuskumppani, joka huolehtii perheen asioista ja yhteistyöstä. Eräässä vastauksessa korostettiin sitä, että päivähoidon aloituksen jälkeen lapsen sopeuduttua ryhmään ja päivittäiseen toimintaan kasvatuskumppanuuden korostaminen jää taka-alalle ja kasvatuskumppani hoitaa vain varhaiskasvatuskeskustelut. Myös muissa vastauksissa mainittiin, ettei kasvatus-

kumppanuutta erikseen korosteta päiväkodin arjessa. Eräs vastaaja mainitsi, että kasvatuskumppanuus on koko ajan arjessa läsnä ja sitä toteutetaan lapsen parhaaksi.

Myös oman ajatuksemme mukaan kasvatuskumppanuutta kuuluu toteuttaa siten, että se tukee lasta etenkin päivähoidon alkaessa ja lapsen sopeutuessa kasvatuskumppanilla ei ole niin suurta roolia vaan hän on arjessa mukana samalla tavalla kuin muutkin aikuiset.

”Kasvatuskumppanuus ei korostu arjessa, kaikki aikuiset ovat kaikkia lapsia ja perheitä varten.”

Useassa vastauksessa tuotiin esille, että kaikki aikuiset ovat kaikille lapsille kasvatuskumppaneita. Yhdessä vastauksessa tällaisen käytännön syyksi mainittiin päiväkodin pienenus. Vastauksessa korostettiin, että jokainen työntekijä on tietoinen kaikkien lasten asioista ja jokainen on velvollinen päivittämään tietonsa säännöllisesti. Kaikki lapset tuntevat kaikki aikuiset yhtä hyvin, kuten myös jokainen aikuinen tuntee jokaisen lapsen. Vastauksessa mainittiin myös, että ryhmissä on vastaavat ja he hoitavat tiedottamisen vanhemmille. Vastaaja korosti vastauksessaan tällaisen toimintamallin toimivuutta.

Useassa vastauksessa korostettiin, että kasvatuskumppanuus toimii hyvin ja kattavasti, kun jokaisella lapsella on oma kasvatuskumppani, joka huolehtii tämän asioista. Yhdessä vastauksessa hyväksi puoleksi mainittiin myös se, ettei kasvatuskumppani yleensä vaihdu, koska henkilökunnan vaihtuvuus on vähäistä. Yhdessä vastauksessa mainittiin, että vaikka jokaisella lapsella on oma nimetty kasvatuskumppani, työntekijät keskustelevat lasten vahvuuksista ja kehittämistarpeista yhdessä, koska eri ihmiset havainnoivat ja huomaavat erilaisia asioita. Tällöin myös mahdollinen tuen tarve havaitaan ajoissa.

Kuten kahdessa edellisessä kappaleessa käy ilmi, kasvatuskumppanuutta voi toteuttaa monella eri tavalla. Kasvatuskumppanuus voi olla työntekijöiden toteuttamaa koko ryhmän kasvatuskumppanuutta tai työntekijän ja yhden perheen välistä kumppanuutta. Itse koemme tässä yhteydessä kasvatuskumppanuuden yhden työntekijän ja perheen väliseksi kumppanuudeksi. Mielestämme yllättävän monesta vastauksesta nousi erilaisia tapoja toteuttaa kasvatuskumppanuutta.

”Heidän (vanhempien) on helppo keskustella ja meidän (työntekijöiden) on helppo keskustella.”

Yhdessä vastauksessa kerrottiin, että työtä on erittäin helppo tehdä, koska vanhemmat ovat tyytyväisiä kasvatuskumppanuuteen. Työntekijöiden on helppo keskustella vanhempien kanssa ja työntekijöiden näkökulmasta vanhempien on helppo keskustella heidän kanssaan. Työntekijät kokevat, että päivähoiton henkilökunnalla on yhteisymmärrys siitä, mitä kasvatuskumppanuus on ja miten sitä toteutetaan. Mielestämme kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa yksi tärkeimmistä asioista on se, että koko päivähoitossa tai ainakin päiväkodin tai ryhmän sisällä on yhteinen tapa toteuttaa kasvatuskumppanuutta.

Eräissä vastauksessa mainittiin, että kasvatuskumppanuus toteutuu Mikkelin kaupungin yhteisten periaatteiden mukaan. Pohdimme, tarkoittaako Mikkelin kaupungin yhteiset periaatteet samaa kuin mitä kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa määritellään. Vastauksissa mainittiin myös kasvatuskumppanuuden toteutuminen eri tilanteista keskustelujen, ajatusten vaihdon ja siirtopalaverien sekä lapsen lääke- ja neuvolapapereiden myötä.

Toisissa vastauksissa korostettiin, että kasvatuskumppani hoitaa päivittäisten kuulumisten vaihdon vanhempien kanssa. Toisissa vastauksissa taas painotettiin, että kuulumisten vaihto ja päivittäinen keskustelu on kaikkien työntekijöiden tehtävä kasvatuskumppanuudesta riippumatta. Yhdessä vastauksessa todettiin, että kasvatuskumppani toimii läheisenä aikuisena lapsen aloittaessa hoidon sekä on tukena ja turvana uudessa päiväkodin maailmassa lapselle. Olimme hiukan yllättyneitä siitä, että vain yhdessä vastauksessa mainittiin kasvatuskumppanuuden tärkeydestä päivähoiton alkaessa.

Esiopetusryhmissä työskentelevien vastauksista kävi ilmi, että kasvatuskumppanuus toteutuu niissä hieman eri lailla kuin muissa ryhmissä. Kuitenkin myös esiopetusryhmässä kasvatuskumppanin vastuulla on vanhempien kanssa tehtävä tiivis yhteistyö ja yhteydenpito päiväkodin ja kodin välillä. Vastauksissa mainittiin kasvatuskumppanin tehtäväksi erilaiset esiopetuskeskustelut, kuten kouluun siirto- ja esiopetussuunnitel-

makeskustelut. Eräässä vastauksessa todettiin, että kasvatuskumppanuus on vuorovai-
kutusta kasvatushenkilöstön ja kodin välillä.

*”Kasvatuskumppanuus on läsnä arjessa koko ajan ja on mukana kaikessa varhaiskas-
vatuksessa.”*

7.4 Kasvatuskumppanuuden vahvuudet

Kuudes kysymys koski kasvatuskumppanuuden vahvuuksia siinä ryhmässä, jossa vas-
taaja työskentelee. Tähänkin kysymykseen saimme 19 vastausta.

”Kasvatuskumppanuus syventää tietämystä lapsesta ja perheen tilanteesta.”

Useassa vastauksessa tuli ilmi yhteistyö. Hyväksi koettiin se, että perheellä ja lapsella
on nimetty aikuinen yhteydenpitoa varten, jolloin yhteistyö toimii luontevasti, yhtei-
nen luottamus on helppo löytää ja yhteistyö on tiivistä. Kodin ja päiväkodin välisen
tiedonkulun hoitaa kasvatuskumppani ja tämä on koettu hyväksi.

*”Yhdellä aikuisella ”kokonaisvaltainen” tieto omasta kasvatuskumppanuus lapsesta ja
hänen tilanteestaan.”*

Useassa vastauksessa mainittiin myös, että kun lapsella on yksi tuttu aikuinen, on hä-
nen helpompi aloittaa päivähoito ja sitä kautta tutustua muuhun ryhmään. Vastauksis-
sa kävi myös ilmi, että kasvatuskumppanuuden myötä vastuu lasten asioista jakautuu
selkeämmin työntekijöiden kesken eli on aina yksi aikuinen, joka tietää perheen ja
lapsen asiat tarkemmin. Hän jakaa tiedot muille työntekijöille. Tämä johtaa siihen, että
aikuiset voivat jakaa vastuuta ja keskittyä tiettyjen lasten asioihin paremmin.

Kahden vastaajan vastauksesta kävi ilmi, että heidän ryhmässään kaikki työntekijät
ovat yhtä lailla tietoisia kaikkien perheiden asioista. Toisessa vastauksessa tällaisen
käytännön syyksi mainittiin ryhmäkoon pienuus. Toisessa vastauksessa, jossa mainit-
tiin, että kaikki työntekijät ovat yhtä lailla tietoisia kaikkien perheiden asioista, tällai-
nen toimintatapa koettiin hyväksi, koska tiedonkulkuun ei vaikuta työntekijöiden pois-

saolot. Tässä vastauksessa myös mainittiin, että lapset kokevat kaikki aikuiset yhtä turvallisiksi ja sellaisiksi, joille voi puhua kaikesta.

Useassa vastauksessa nousi esille varhaiskasvatuskeskustelut ja -lomakkeet. Tuloksissa mainittiin, että kasvatuskumppanit pitävät varhaiskasvatuskeskustelut ja palaverit perheen kanssa. Keskustelujen osalta kasvatuskumppanuus syventää tietämystä lapsesta ja perheen tilanteesta. Vastauksessa mainittiin myös, että varhaiskasvatussuunnitelma lomaketta on uudistettu puheeksi ottoa ajatellen hyvin ja kasvatuskumppanuuden myötä puheeksi ottaminen on helpompaa haasteellisissakin asioissa.

”Vanhempien on helpompi lähestyä omaa kasvatuskumppania.”

Useassa vastauksessa vastaajat pohtivat kasvatuskumppanuuden hyviä puolia myös vanhempien kannalta. Vastauksista kävi ilmi, että vanhemmille on helpompaa, kun on yksi työntekijä kenelle puhua. Etenkin vaikeiden asioiden puhumisen kohdalla tämä koettiin erityisen hyväksi. Vastauksissa mainittiin, että tämä on hyvä asia myös työntekijöiden kannalta.

Vastauksista kävi myös ilmi, että kasvatuskumppanuuden myötä kanssakäyminen on mutkatonta ja mukavaa sekä selkeää. Kasvatuskumppanuuden koettiin olevan toimiva käytäntö ja sen myötä koettiin, että lapsen asioita havainnoidaan ja mietitään kaikista näkökulmista. Eräässä vastauksessa mainittiin, että vanhemmat ovat vahvasti mukana arjessa ollen asiantuntijoita oman lapsensa asioissa.

Saatujen vastausten mukaan kasvatuskumppanuuden kautta työntekijät luovat luottamukselliset suhteet vanhempiin ja yhdellä aikuisella on kokonaisvaltainen tieto omasta kasvatuskumppanuudesta lapsestaan ja hänen tilanteestaan. Myös tuntemus lapseen lisääntyy ja kasvattaja tulee ikään kuin osalliseksi lapsen kasvatusyhteisöön. Kasvatuskumppanuus helpottaa kodin ja päiväkodin linjauksia kasvatuksessa sekä vanhemmuuden tukemista. Yhden vastaajan mukaan lapsen arki tulee näkyvämmäksi kasvatuskumppanuuden myötä.

Eräs vastaaja, joka ei työskentele ryhmässä, halusi tuoda sen toimivuutta esille vastatessaan kysymykseen: ”Mitä kehitettävää kasvatuskumppanuudessa mielestäsi olisi yleisesti?”. Hän kertoi, että kasvatuskumppanuus on hyvä asia, mikäli sitä toteutetaan

oikein. Hän korosti kasvatuskumppanuuden merkitystä päivä-hoidon alkuvaiheessa ja mainitsi toimivaksi käytännöksi sen, että kasvatuskumppanin työvuorot tehdään alussa noudattamaan lapsen hoitovuoroja. Näin ollen kasvatus-kumppani auttaa lasta kotiutumaan uuteen ryhmään. Vastaaja mainitsi, että kasvatus-kumppanuuden myötä vanhempien on helpompaa ottaa vaikeita asioita puheeksi. Vastaaja kertoi myös sellaisesta käytännöstä, jossa lastentarhanopettaja osallistuu kaikkiin varhaiskasvatuskeskusteluihin riippumatta siitä onko hän lapsen kasvatuskumppani vai ei. Tämä siitä syystä, että lastentarhanopettajalla on kokonaisvastuu ryhmästä. Näin toimiessa kasvatuskumppanin merkitys ei kuitenkaan vähene.

7.5 Syyt kasvatuskumppanuuden toteuttamattomuudelle

”Esiopetusryhmässä ei toteuteta kasvatuskumppanuutta.”

Tähän kysymykseen vastasi kolme vastaajaa, eli kaikki heistä, jotka vastasivat aiemmin, ettei heidän ryhmässään toteuteta kasvatuskumppanuutta. Toteuttamattomuuden syyksi kaikki näistä vastaajista vastasivat, ettei kasvatuskumppanuus heidän mukaansa ole suoranaisesti esikouluryhmissä käytettävissä oleva toimintatapa.

7.6 Kasvatuskumppanuuden kehittämistarpeet

Tähän kysymykseen vastasi 16 vastaajaa heistä, joiden ryhmässä kasvatuskumppanuutta toteutetaan ja kaksi heistä, joiden ryhmässä kasvatuskumppanuutta ei toteuteta. Yhteensä tähän kysymykseen saimme siis 18 vastausta.

”Mielestäni kasvatuskumppanuus toimii hyvin silloin, kun kaikki sitoutuvat rooliinsa kasvatuskumppanina ja hoitavat siihen kuuluvat velvoitteet.”

Useasta vastauksesta kävi ilmi, että kasvatuskumppanuus-käytäntö on hyvä nykyisellään eikä siinä ole erityisiä kehittämistarpeita. Yksi vastaajista korosti kasvatuskumppanuuden toimivuutta erityisesti silloin, kun kaikki työntekijät ovat sitoutuneita siihen.

”Ehkä kotikäyntikäytäntöihin voisi laatia selkeämmät ohjeet ja vasukeskustelujen sisältöjä voisi hioa.”

Vastauksista ilmeni kuitenkin yksittäisiä kehittämistarpeita. Yhdessä vastauksessa todettiin, että koko henkilöstön koulutus Mikkelin kokoisessa kaupungissa on pitkä prosessi. Toisessa vastauksessa mainittiin, että kaikille työntekijöille, myös pienten yksiköiden, on taattava mahdollisuus kouluttautumiseen. Varhaiskasvatuskeskustelujen ja kotikäyntien osalta käytäntöihin toivottaisiin selkeämpiä ohjeita. Eräässä vastauksessa todettiin, että nykyisellään varhaiskasvatuskeskustelujen sisältö ja laatu riippuvat melko paljon kasvatuskumppanin vuorovaikutustaidoista ja motivaatiosta sekä vanhempien aktiivisuudesta. Myös varhaiskasvatussuunnitelma lomakkeeseen kaivattiin päivitystä.

”Kasvatuskumppanuutta pitäisi toteuttaa tasavertaisesti riippumatta paikkakunnasta tai yksiköstä.”

Yhdessä vastauksessa mainittiin, että kasvatuskumppanuutta pitäisi toteuttaa samalla tavalla kaikissa yksiköissä. Eräässä vastauksessa tuotiin esille myös se, ettei kasvatuskumppanuutta pitäisi korostaa liikaa, koska silloin syntyy tilanteita, etteivät vanhemmat halua ollenkaan keskustella lapsen asioista muiden työntekijöiden kanssa. Vastaaaja on sitä mieltä, että vanhemmille tulisi selvittää kasvatuskumppanuuden perimmäinen tarkoitus ja korostaa, että kaikki työntekijät ovat yhtä lailla vastuussa lapsen kasvatuksesta. Kasvatuskumppanuuden pitäisi ajan myötä jäädä taka-alalle ja kasvatuskumppani huolehtisi vain lapsen varhaiskasvatuskeskusteluista. Vastaaajan mukaan henkilökunnan vaihtuvuus voi olla suurta, jolloin perheen kasvatuskumppani vaihtuu eikä perheelle ole hyväksi leimautua vain yhteen työntekijään.

Eräässä vastauksessa kehittämistarpeeksi mainittiin, että kasvatuskumppanuutta voisi viedä vielä pidemmälle, yhteistyötä tulisi lisätä entisestään ja työntekijän pitäisi olla enemmän läsnä sille perheelle, jonka kasvatuskumppanina hän toimii. Yhdessä vastauksessa korostettiin koko työyhteisön toimimista kasvatuskumppanina yksittäisten kasvatuskumppaneiden sijaan.

Erään vastauksen mukaan kasvatuskumppanuutta on haastavaa toteuttaa ajan puutteen vuoksi. Toisessa vastauksessa puhuttiin työsuhteiden katkonaisuudesta, jonka vuoksi työntekijöillä ei ole mahdollisuutta sitoutua työhön eivätkä he pysty motivoitumaan samalla tavalla kasvatuskumppanuuteen. Vastaaaja korostaa, että työn painopisteen

tulisi olla lapsi ja hänen hyvä kasvunsa. Hän myös mainitsee, että nykyisellään työntekijät ovat liian kuormittuneita muista töistä.

8 POHDINTA

Pohdinta osuudessa esittelemme tuloksista esille nousseet johtopäätökset sekä jatko-tutkimusaiheet. Käymme läpi myös koko opinnäytetyöprosessiamme sekä sitä kuinka se onnistui.

8.1 Tuloksista nousseet johtopäätökset

Opinnäytetyömme tulokset ovat mielestämme teoriaan ja aiempiin tutkimuksiin verrattuna odotettavia. Saimme samankaltaisia tuloksia kuin muun muassa Jeromaa (2013), Lankila (2012) ja Viita (2013) omissa opinnäytetöissään.

Jeromaa (2013) ja Viita (2013) ovat kysyneet opinnäytetöissään sitä miten kasvatuskumppanuus näkyy päiväkodeissa. Yhteneviä tuloksia omaan opinnäytetyöhömmme tämän kysymyksen osalta ovat päivittäiset keskustelut vanhempien kanssa sekä varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut ja varhaiskasvatussuunnitelmien teko. (Jeromaa 2013, 41; Viita 2013, 30.) Jeromaan (2013, 41) opinnäytetyön tuloksissa yhtenevä tekijä omaan opinnäytetyöhömmme on myös lasten yksilöllisten tarpeiden huomioiminen. Opinnäytetyömme kyselyn useassa vastauksessa mainittiin yhteistyön merkitys kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa. Vuorovaikutuksen koetaan olevan sujuvampaa ja helpompaa kasvatuskumppanuuden myötä. Jeromaan (2013, 42) ja Lankilan (2012, 31) opinnäytetöiden tuloksissa viitataan yhteistyön helpottumiseen ja vuorovaikutuksen sujuvuuteen. Myös Viidan (2013, 23) opinnäytetyön tuloksissa mainittiin kasvatuskumppanuuden yhteydessä yhteistyö. Jeromaan (2013, 42) tuloksissa yhtenäinen tekijä omiin tuloksiimme on myös luottamuksen syntyminen työntekijöiden ja vanhempien välille.

Saimme kyselyyn yhteensä 25 vastausta. Koska osa vastauksista oli samoista päiväkodeista, emme voi määrittellä vastanneiden päiväkotien määrää. Myös se, että yhdellä johtajalla voi olla useampi päiväkotijohdettavanaan, vaikuttaa siihen, ettei vastanneiden päiväkotien tarkkaa määrää voi tietää. Koska emme saaneet vastauksia kaikista Mikkelin päiväkodeista, ei tuloksia voi yleistää koskemaan koko Mikkelin alueen päi-

vähoitoa. Saimme kuitenkin vastauksia useasta päiväkodista ja vastaukset olivat keskenään samankaltaisia, joten joitakin yleistyksiä esimerkiksi kasvatuskumppanuuden vahvuuksista pystytään tekemään. Tutkimuksemme ei siis ole määrällisesti kattava, mutta laadullisesti on, koska vastauksista nousi paljon sisällöllisesti merkittävää asiaa.

Kyselyssä selvitimme vastaajien taustatiedot, koska halusimme tietää onko niillä vaikutusta vastauksiin. Olettamuksenamme oli, että esimerkiksi alle 3-vuotiaiden ryhmien työntekijöiden vastaukset olisivat samankaltaisia. Tällaisia suuria eroja taustatekijöiden pohjalta ei kuitenkaan noussut vastauksista. Oletimme myös, että alle 3-vuotiaiden ryhmissä työskentelevien osuus vastaajista olisi ollut suurempi, koska kasvatuskumppanuus-käytäntö olisi mielestämme ensi arvoisen tärkeää juuri pienten ryhmässä. Alle 3-vuotiaiden kanssa työskenteleviä oli vastaajista vain kaksi kahdestakymmenestäviidestä. Pohdimme tämän johtuvan siitä, että läheskään jokaisessa päiväkodissa ei ole alle 3-vuotiaita, koska heidän päivähoitonsa on pyritty järjestämään perhepäivähoidossa ja ryhmäperhepäivähoidossa. Huomasimme, että jos olisimme kirjanneet kaikki vastaukset taustatekijät eritellen, opinnäytetyöstämme olisi tullut liian laaja. Koska kaikki vastaukset olivat hyvin samansuuntaisia, emme halunneet myöskään korostaa yhtä tekijää, esimerkiksi vastaajan ammattinimikkeen vaikutusta kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen, vahvuuksiin tai kehittämistarpeisiin. Pysytimme analysoimaan kaikkia vastauksia yhdessä, koska monivalintakysymysten vastausten jakauma oli tasainen. Tällä tarkoitamme sitä, että saimme tasaisesti vastauksia eri päiväkodeista, eri ammattinimikkeellä ja eri-ikäisten lasten kanssa työskenteleviltä henkilöiltä.

Kysyessämme kasvatuskumppanuuden toteutumisesta käytännössä, oli yllättävää, että vain kahdessa vastauksessa viitattiin kasvatuskumppanuuteen lapsen aloittaessa päivähoiton. Kuten Salminen ja Tynnenin teoksessa *Omahoitajana päiväkodissa - omahoitajuus pedagogisena työmenetelmänä* (2011) toteavat, kasvatuskumppanuus alkaa työntekijän ensimmäisestä yhteydenotosta lapsen vanhempiin. Kaskela ja Kekkonen määrittelevät teoksessaan *Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen* (2007) kasvatuskumppanuus työkäytäntöön kuuluvan työntekijän vierailun perheen kotona ennen kuin lapsi aloittaa päivähoiton. Hoidon alkuvaiheessa kasvatuskumppanuuteen kuuluu myös se, että kasvatuskumppani sopeuttaa lapsen muuhun ryhmään. Kasvatuskumppanuus jatkuu kuitenkin jokaisessa yksikössä sovitulla tavalla läpi koko lapsen hoitotaipaleen. (Kaskela & Kekkonen 2007.) Tut-

kiessämme Jeromaan (2013), Lankilan (2012) ja Viidan (2013) opinnäytetöitä, havaitimme, ettei niiden tuloksissa mainita lainkaan kasvatuskumppanuuden toteuttamisesta lapsen hoidon alkaessa. Olemme sitä mieltä, että juuri päivähoiton alkuvaiheessa kasvatuskumppanuus on ensiarvoisen tärkeää. Pohdimme voisiko se, ettei hoidon alkuvaihetta mainittu oman opinnäytetyömme vastauksissa johtua osittain siitä, että suurin osa lapsista aloittaa hoidon syksyllä ja toteutimme kyselyn keväällä. Tästä syystä työntekijöiden mielessä ei ole kirkkaana hoidon aloitus, vaan he miettivät kasvatuskumppanuuden toteutumista nykyhetkestä käsin.

Kysyessämme opinnäytetyömme kyselyssä toteutetaanko vastaajan ryhmässä kasvatuskumppanuutta, ainoat kieltävät vastaukset tulivat sellaisilta työntekijöiltä, jotka työskentelevät esikouluikäisten lasten ryhmissä. Tämän perusteella teimme johtopäätöksen, että kasvatuskumppanuutta toteutetaan kaikissa päiväkodeissa alle esikouluikäisten kanssa, kuten Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassakin määritellään. Tiedostamme, että emme saaneet vastauksia jokaisesta Mikkelin päiväkodista, mutta kuitenkin niin monesta, että tulokset voidaan mielestämme tämän kohdan osalta yleistää. Pohdimme olisiko kyselyn voinut rajata koskemaan pelkästään alle esikouluikäisten lasten kanssa työskenteleviä. Jos olisimme jättäneet esikouluikäisten kanssa työskentelevät kyselyn ulkopuolelle, kaikki kyselyn vastaajat olisivat vastanneet, että heidän ryhmässään toteutetaan kasvatuskumppanuutta. Näin ollen tulokseksi olisi tullut, että kasvatuskumppanuutta toteutetaan kaikissa Mikkelin päiväkodeissa. Tässäkin tapauksessa olisi pitänyt ottaa huomioon se, ettei tuloksia voida yleistää. Myös Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (2012) määritellään kasvatuskumppanuus alle esikouluikäisten lasten kanssa käytettäväksi toimintatavaksi, joten tästäkin syystä olisimme voineet rajata kyselyn koskemaan vain alle esikouluikäisten lasten kanssa työskenteleviä. Saimme kuitenkin myös esikouluikäisten kanssa työskenteleviltä vastauksia, joissa he kertoivat, että heidän ryhmässään toteutetaan kasvatuskumppanuutta. Esikouluikäisten ryhmissä kasvatuskumppanuus näkyy vastausten mukaan esimerkiksi esiopetussuunnitelmakeskusteluissa. Huomion arvoinen asia tässä yhteydessä on mielestämme se, että esiopetusryhmissä kasvatuskumppanuus näkyy eri tavalla kuin alle esikouluikäisten eikä sitä tästä syystä välttämättä mielletä kasvatuskumppanuudeksi.

Opinnäytetyömme tulosten perusteella kasvatuskumppanuus käytäntöön ollaan Mikkelin päiväkodeissa pääasiassa todella tyytyväisiä. Kuten eräässä vastauksessa mainit-

tiin, kasvatuskumppanuus käytäntöä voisi kuitenkin kehittää vielä entisestään ja yhteistyötä voisi viedä vielä pidemmälle. Olemme sitä mieltä, että vaikka kasvatuskumppanuus on todella hyvä ja toimiva käytäntö, siitäkin löytyy silti kehitettävää. Emme koe tarpeelliseksi esittää yksittäisiä kehittämistarpeita kasvatuskumppanuuden suhteen, sillä jokaisen päiväkodin tulisi kehittää kasvatuskumppanuutta oman tarpeensa mukaan. Ihanteellisinta mielestämme olisi, että kasvatuskumppanuus kuitenkin näkyisi kaikissa päiväkodeissa jollain tavalla päivittäisessä arjessa esimerkiksi pienryhmätilanteissa.

Meidän opinnäytetyössämme ei kasvatuskumppanuuden suhteen noussut esille erityisiä kehittämistarpeita. Samanlaisia tuloksia sai myös Lankila (2012, 31–32) omassa opinnäytetyössään. Kummassakin työssä kehittämistarpeeksi mainittiin kuitenkin ajan puute ja kiire. Meidän opinnäytetyömme vastauksissa mainittiin myös, että työntekijät ovat liian kuormittuneita muista töistä eikä aikaa ja jaksamista jää kasvatuskumppanuuden toteuttamiselle. Viidan (2013) opinnäytetyön tuloksissa haasteita nousi esille paljon. Yhtenäisiä meidän opinnäytetyömme kanssa tässäkin opinnäytetyössä on kiire. (Viita 2013, 27.) Jeromaa (2013) oli opinnäytetyössään antanut kasvattajille mahdollisuuden esittää toiveita kasvatuskumppanuuteen liittyen. Yhdessä vastauksessa nousi toive kasvatuskumppanuus koulutuksesta. (Jeromaa 2013, 50.) Myös meidän tuloksissamme kehittämistarpeet kohdassa mainittiin koulutuksen puute useassa vastauksessa.

Opinnäytetyössämme sellaisiksi kehittämistarpeiksi, joita ei muissa opinnäytetyöissä mainittu, nousi esimerkiksi se, että kotikäyntikäytäntöihin ja varhaiskasvatuskeskusteluihin kaivattaisiin yhtenäisempää linjaa. Eräässä kyselyn vastauksessa mainittiin kehittämiskohteeksi vasulomakkeen päivitys. Varhaiskasvatussuunnitelmien ajankoh-taistamisen ja päivittämisen tarpeeseen on kiinnitetty huomiota myös teoriassa, kuten teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja (2011, 27). Yhtenä vastaajien toiveena oli, että kasvatuskumppanuutta toteutettaisiin samalla tavalla kaikissa yksiköissä. Teoriassakin, kuten teoksessa Kasvatusvuorovaikutus (2006, 94), tämä on määritelty kasvatuskumppanuuden yhdeksi tavoitteeksi. Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (2012) on annettu kriteerit kasvatuskumppanuuden toteuttamiselle ja koska se on virallinen asiakirja, kaikkien päiväkotien tulee noudattaa siinä määriteltyjä kohtia. Mielestämme on hyvä, että on olemassa tietyt kriteerit kasvatuskumppanuuden toteuttamiselle. Tämä yhtenäistää kasvatuskumppanuuden toteuttamistapaa eri päiväkotien kesken. Kasvatuskumppanuutta ei voi kuitenkaan toteuttaa täysin samalla tavalla

kaikkialla, koska perheet ovat erilaisia ja jokainen työntekijä tekee työtä omalla persoonallaan. Mielestämme työntekijän oman persoonan käyttö tällaisessa työssä on ensiarvoisen tärkeää ja jos kasvatuskumppanuuden toteuttamiselle olisi liian tarkkaan asetetut kriteerit, se sulkisi pois oman persoonan käytön mukanaan tuomat erilaiset ulottuvuudet ja vahvuudet.

Opinnäytetyömme kyselyn vastauksissa kävi ilmi, että vastaajien mielestä kasvatuskumppanuutta ei tulisi korostaa liikaa, ettei perhe leimaudu liiaksi ainoastaan yhteen työntekijään. Tämä ei ole hyväksi, koska se ei ole toimivaa sujuvan arjen kannalta ja myös siksi, että päiväkodin henkilökunta voi vaihtua usein. Myös teoriassa, kuten teoksessa Varhaiskasvatusta ammattitaidolla (2009, 119) on viitattu siihen, että henkilökunnan vaihtuvuus voi olla haasteena kasvatuskumppanuudessa. Olemme samaa mieltä siitä, että vanhempien ei ole hyvä kiintyä liiaksi vain yhteen työntekijään ja heidän täytyisi pystyä hoitamaan päivittäiset arjen tilanteet kaikkien työntekijöiden kanssa. Toisaalta on hienoa, että on olemassa tällainen käytäntö, jonka johdosta vanhemmat ja lapsi voivat turvautua ja luottaa yhteen työntekijään. Varsinkin pienten ryhmässä on tärkeää, että lapsi voi etenkin hoidon alussa kiintyä tiettyyn aikuiseen. Tässä on varjopuolena kuitenkin se, että jos työntekijät vaihtuvat usein, niin lapsen ja työntekijän välinen kiintymyssuhde ei pääse muodostumaan ihanteellisesti ja lapsi joutuu rakentamaan luottamusta uusiin aikuisiin kerta toisensa jälkeen.

Aiempiä opinnäytetöitä tarkastellessamme havaitsimme, että oman opinnäytetyömme tuloksissa nousi esille myös uusia näkökulmia kasvatuskumppanuuteen. Yksi näistä esille nousseista asioista meidän opinnäytetyössämme ovat kotikäynnit, muissa opinnäytetöissä kotikäyntejä ei mainittu lainkaan. Opinnäytetyömme vastauksissa korostettiin myös sitä, että kasvatuskumppanuus on alussa tärkeä käytäntö, joka jää vähitellen taka-alalle lapsen sopeutuessa päivähoidon. Myös tarkastelemissamme opinnäytetöissä kasvatuskumppanuus koetaan tärkeäksi käytännöksi, mutta sen tärkeydestä nimenomaan hoidon alussa ei mainittu. Meidän opinnäytetyömme tuloksissa nousi esille se, että kasvatuskumppanuuden myötä työnjako selkiytyy, kun jokaisella lapsella ja perheellä on oma kasvatuskumppani. Mielestämme yksi kasvatuskumppanuuden tärkeimmistä tehtävistä on tuloksissakin esille tuodut asiat eli ne, että työntekijän on helppompaa perehtyä tietyn lapsen asioihin sekä vastata muun muassa kasvatuskumppanuuskeskusteluista. Myös vanhempien kannalta käytäntö on toimiva, koska heillä on yksi tietty aikuinen ketä lähestyä esimerkiksi lasta koskevissa haastavissa asioissa.

Opinnäytetyömme tuloksissa mainittiin myös se, että kasvatuskumppanuuden myötä työntekijälle muodostuu kokonaisvaltaisempi näkemys omasta kasvatuskumppanuus lapsesta ja perheestä, koska työntekijä pystyy keskittymään tiettyjen lasten asioihin paremmin. Olimme yllättyneitä siitä, että vain muutamassa vastauksessa mainittiin kasvatuskumppanuuden hyviä puolia lapsen kannalta. Mielestämme olisi tärkeää miettiä kasvatuskumppanuutta etenkin lapsen näkökulmasta käsin ja niin, että se vastaa lapsen tarpeisiin.

Käydessämme vastauksia läpi esille nousi paljon keskenään samankaltaisia vastauksia, mutta myös sellaisia, jotka olivat toistensa vastakohtia. Samanlaisia vastauksia oli muun muassa siitä, että kasvatuskumppanuutta toteutetaan erilaisissa varhaiskasvatuskeskusteluissa, päivittäisessä yhteydenpidossa ja muussa vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Toisistaan eriäviä vastauksia olivat muun muassa se, kuuluuko päivittäisten kuulumisten vaihto vanhempien kanssa kasvatuskumppanin vai jokaisen työntekijän tehtäviin ja se, toteutetaanko kasvatuskumppanuutta koko ryhmän vai yksittäisen työntekijän ja perheen välisenä kumppanuutena. Mielestämme vastausten erot voivat johtua muun muassa siitä, että vaikka kasvatuskumppanuutta periaatteessa toteutetaan jokaisessa yksikössä varhaiskasvatussuunnitelman mukaan, on jokaisen yksikön mietittävä toteutustapa parhaaksi katsomallaan tavalla ottaen huomioon muun muassa lasten iät, ryhmien sekä päiväkodin koko ja se, miten kasvatuskumppanuus mukautuu yksikön omaan arkeen. Pidämme tärkeänä sitä, että kasvatuskumppanuutta ohjaavat koko päivähoidossa tietyt raamit, joita jokainen yksikkö voi soveltaa omaan toimintaansa sopivalla tavalla. Olemme sitä mieltä, että ryhmän työntekijöiden kesken kasvatuskumppanuuden suhteen on oltava tarkemmin määritelty toimintatapa, jota jokainen ryhmän työntekijä toteuttaa. Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (2012) kuitenkin mainitaan, että jokainen yksikkö ja hoitaja voi toteuttaa kasvatuskumppanuutta parhaaksi katsomallaan tavalla mainittujen minimikriteereiden täyttyessä.

Perehdyimme myös omahoitajuutta käsittelevään teoriakirjallisuuteen, koska omahoitajuus-käytäntö on lähes kasvatuskumppanuutta vastaava ja oletimme, että kyselyn vastauksista nousisi esille myös tämä käsite. Vastoin olettamuksiamme näin ei kuitenkaan käynyt eikä yhdessäkään kyselyn vastauksessa viitattu omahoitajuuteen. Uskomme sen johtuvan ainakin osittain siitä, että Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (2012) määritellään kasvatuskumppanuus koko päivähoidon toiminta-

tavaksi eikä omahoitajuutta mainita varhaiskasvatussuunnitelmassa ollenkaan. Perehdyessämme omahoitajuutta ja kasvatuskumppanuutta käsittelevään teoriaan, emme löytäneet näistä toimintatavoista juurikaan eroavaisuuksia. Esimerkiksi teoksessa *Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin* (2012) käsitteitä käytetään rinnakkain ja samassa yhteydessä eikä niitä ole eroteltu toisistaan (Kanninen & Sigfrids 2012, 133–137).

Opinnäytetyömme tutkimuskysymykset olivat ne, toteutetaanko kasvatuskumppanuutta kaikissa Mikkelin päiväkodeissa, kuinka se käytännössä toteutuu sekä mitä vahvuuksia ja kehittämistarpeita kasvatuskumppanuudessa on. Tutkimustuloksia läpikäydessämme tulimme siihen tulokseen, että tutkimuskysymyksemme olivat hyvät ja tarkkaan asetetut, koska saimme kattavat vastaukset kaikkiin näihin kysymyksiin. Tulokset ovat mielestämme myös sellaisia, joista voi tehdä johtopäätöksiä ja joista on mahdollisesti hyötyä myös käytännön työssä varhaiskasvatuksen kentällä. Tuloksista nousseet johtopäätökset ovat, että kasvatuskumppanuus on yleisesti käytössä oleva toimintatapa Mikkelin päiväkodeissa. Se näkyy päivittäisessä arjessa muun muassa varhaiskasvatuskeskusteluissa ja yleisesti vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Kasvatuskumppanuus on toimiva käytäntö, joka lisää luottamusta vanhempien ja työntekijöiden välillä ja helpottaa lapsen päivähoidon aloitusta sekä ryhmään sopeutumista. Kasvatuskumppanuudesta nousi vain yksittäisiä kehittämistarpeita, kuten ajan ja yhtenäisen toteutustavan puute.

Opinnäytetyömme ollessa loppusuoralla pohdimme mitä asioita kasvatuskumppanuudesta voisi vielä selvittää. Pohdintamme seurauksena keksimme jatkotutkimusaiheita. Yksi jatkotutkimusaihe voisi käsitellä Mikkelin päivähoidon työntekijöiden kasvatuskumppanuuskoulutusta, esimerkiksi sitä miten moni työntekijä on käynyt koulutuksen, mitä hyviä puolia koulutuksessa on ja miten sitä voisi kehittää.

Yksi mahdollinen jatkotutkimusaihe voisi olla samankaltainen tutkimus kasvatuskumppanuudesta Mikkelin alueella vanhempien näkökulmasta. Pohdimme kuitenkin, tulisiko tällaisesta opinnäytetyöstä liian samankaltainen kuin omasta opinnäytetyöstämme. Toisaalta vanhempien näkökulmasta tehty opinnäytetyö antaisi vertailukohtaa omalle opinnäytetyöllemme sekä laajentaisi käsitystä kasvatuskumppanuuden toteuttamisesta Mikkelin päiväkodeissa.

8.2 Opinnäytetyöprosessin pohdintaa

Opinnäytetyöprosessimme alkoi keväällä 2013 ideaseminaarilla. Aluksi mietimme aiheeksi omahoitajuutta ja sen eroja päiväkotien välillä. Opinnäytetyömme aihe kuitenkin vaihtui kasvatuskumppanuudeksi, koska Mikkelin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa (2012) määritellään kasvatuskumppanuus alle esikouluikäisten lasten kanssa toteutettavaksi toimintatavaksi. Etsimme työelämäkumppania Mikkelin päiväkodeista, mutta se osoittautui hankalaksi, koska kukaan ei halunnut sitoutua työelämäkumppanin rooliin muun muassa vuorotteluvapaista ja äitiyslomista johtuvan ajanpuutteen ja henkilökunnan vaihtuvuuden vuoksi. Lopulta työelämäkumppaniksemme ryhtyi Valkosenmäen päiväkoti.

Opinnäytetyöprosessimme lähti kunnolla käyntiin joulukuussa 2013 suunnitelmaseminaarilla. Suunnitelmaseminaarin jälkeen anoimme Mikkelin varhaiskasvatusjohtajalta lupaa toteuttaa opinnäytetyömme. Luvan saatuamme paneuduimme kyselylomakkeen laatimiseen Webropol-ohjelmalla. Ennen kuin lähetimme kyselyn päiväkotien johtajille maaliskuussa 2014, saimme siitä palautetta työelämäkumppaniltamme. Kävimme heidän kanssaan keskustelua kasvatuskumppanuudesta yleisesti. Emme halunneet korostaa yhtä päiväkotia työelämäkumppaninamme, koska opinnäytetyömme aihe koskee kaikkia Mikkelin päiväkoteja. Päädyimme lähettämään kyselyn vain päiväkotien johtajille, koska koimme, että he pystyvät välittämään kyselyn työntekijöilleen paremmin kuin me. Olisi ollut haastavaa selvittää kaikkien Mikkelin päiväkotien työntekijöiden tarkka määrä ja yhteystiedot muun muassa sijaisuuksien ja kiertävien työntekijöiden vuoksi. Vastausaikaa kyselyyn oli kaksi viikkoa, jonka jälkeen kysely sulkeutui. Kyselyn sulkeuduttua pääsimme aloittamaan vastausten läpikäymisen ja analysoinnin.

Kyselyllä saamamme aineiston läpikäynti oli aikaa vievää, mutta antoisaa ja mielenkiintoista ja se herätti meille uusia ajatuksia ja näkökulmia kasvatuskumppanuudesta. Aineistoa analysoidessamme kävi ilmi joitakin kyselyyn liittyviä kehittämistarpeita. Kyselyä tehdessämme mietimme kysymysten muotoa ja asettelua kauan ja perusteellisesti, jotta niistä saataisiin sekä selkeitä että yksitulkintaisia. Tällä tarkoitamme sitä, että jokainen kyselyyn vastaaja ymmärtäisi kysymykset samalla tavalla ja niin kuin me olimme ne tarkoittaneet. Kävi kuitenkin ilmi että osa vastaajista oli ymmärtänyt esimerkiksi kysymyksen ”Millä tavoin kasvatuskumppanuus mielestäsi toteutuu ryh-

mässänne?” eri tavalla kuin mitä olimme tarkoittaneet. Jotkut olivat vastanneet kysymykseen ”hyvin”, vaikka haimme kysymyksellä kasvatuskumppanuuden konkreettisia ilmenemistapoja. Olimme tyytyväisiä siihen, että kuitenkin suurin osa vastaajista oli ymmärtänyt kysymyksen niin kuin olimme sen tarkoittaneet.

Pohdintaosuutta kirjoittaessamme meille tuli välillä tunne, että pohdintamme lauseet ja ajatukset kumoavat toinen toisensa. Tulimme kuitenkin siihen tulokseen, että monessa kohdassa emme olleet käsittelemästämme asiasta vain yhtä mieltä ja koimme, että asioilla on monta puolta. Emme halunneet esittää asioista liian jyrkkiä mielipiteitä ja näin ollen pohdinnastamme tuli moniulotteista. Vaikka opinnäytetyöprosessimme on ollut ajallisesti suhteellisen pitkä, olemme pysyneet hyvin suunnitellussa aikataulussa. Mielestämme olemme olleet itseohjautuvia, johon on myös hiukan vaikuttanut ohjaajan vaihtuminen kesken opinnäytetyöprosessin. Oletimme, että opinnäytetyöprosessissa olisi ollut enemmän haasteita. Yhteistyömme prosessin aikana on sujunut mutkattomasti ja mielipiteemme ovat olleet yhteneviä, mikä on osaltaan helpottanut prosessin etenemistä. Prosessina opinnäytetyö on opettanut meille paljon ja olemme lopputulokseen tyytyväisiä.

LÄHTEET

Alasuutari, Maarit 2003. Kuka lasta kasvattaa? Tampere: Gaudeamus.

Alasuutari, Maarit 2010. Suunniteltu lapsuus. Keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoitossa. Tampere: Vastapaino.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko, Sajavaara, Paula 2010. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Tammi.

Hujala, Eeva, Puroila, Anna-Maija, Parrila, Sanna, Nivala, Veijo 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: Edufin.

Hujala, Eeva & Turja, Leena 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hujala, Eeva, Turja, Tuula, Elo, Janniina, Roos, Piia (toim.) 2014. Varhaiskasvatuksen käsikirjan työkirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Jeromaa, Sara 2013. Kasvatuskumppanuus päiväkodissa. Turun ammattikorkeakoulu. Sosiaali-alan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Järvinen, Mervi, Laine, Anne, Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.

Kanninen, Katri & Sigfrids, Arja 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Karila, Kirsti 2005. Kasvatuskumppanuus arjen käytännöissä. Lastentarha 46–49.

Karila, Kirsti, Alasuutari, Maarit, Hännikäinen, Maritta, Nummenmaa, Anna Raija, Rasku-Puttonen, Helena (toim.) 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Karila, Kirsti & Lipponen, Lasse (toim.) 2013. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.

Kaskela, Marja & Kronqvist, Eeva-Liisa 2007. Niin ainutlaatuinen – näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2007. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos THL.

Kekkonen, Marjatta 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näytöksillä. Tampereen yliopisto. Väitöskirja.

Kinos, Jarmo 2001. Lapsilähtöinen varhaiskasvatus. Teoksessa Hujala, Eeva (toim.) Puheenvuoroja lapsista ja varhaiskasvatuksesta. Oulu: Varhaiskasvatus 90 Oy. 2–48.

Koivunen, Pirjo-Leena 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Laki lapsen päivähoitosta 19.1.1973/36.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20lapsen%20p%C3%A4iv%C3%A4hoidosta> Ei päivitystietoa.

Luettu 11.10.2014.

Lankila, Hanna-Mari 2012. Kasvatuskumppanuus päivähoitossa työntekijän näkökulmasta. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Mikkelin kaupunki 2012. Varhaiskasvatussuunnitelma. VASU. WWW-dokumentti. http://www2.mikkeli.fi/fi/liitteet/02_palvelut/05_terveys_sosiaalipalvelut/15b_perhenti/vasu_2008_www.pdf. Päivitetty 7.11. 2013. Luettu 6.8.2014.

Määttä, Paula, Lehto, Eeva, Hasan, Marja, Parkas, Ritva 2005. Lapsi kuulolla. Jyväskylä: PS-kustannus.

Puroila, Anna-Maija 2003. Päiväkotiarjen rikkaus. Oulu: Varhaiskasvatus 90 Oy.

Reunamo, Jyrki 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus. Erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Ronkainen, Suvi, Pehkonen, Leila, Lindblom-Ylänne, Sari & Paavilainen, Eija 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Salminen, Eija & Tynnenen, Kirsi 2011. Omahoitajana päiväkodissa – omahoitajuus pedagogisena työmenetelmänä. Saarijärvi: Pedatieto Oy.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2002. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. WWW-dokumentti.
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/113591/kasvatus.pdf?sequence=1>. Päivitetty 17.1. 2014. Luettu 11.9.2014.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Uusitalo, Hannu 2001. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Varhaiskasvatuksen lainsäädännön uudistamistyöryhmä 2014. Kohti varhaiskasvatustilaa. Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän raportti. WWW-dokumentti.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/tr11.pdf?lang=fi>. Ei päivitystietoja. Luettu 27.10.2014.

Viita, Miia 2013. Kasvatuskumppanuuden merkitys vaasalaisissa päiväkodeissa. Kokemuksia päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta. Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

KYSELYLOMAKE

1. Työskenteletkö
 - a) kaupungin päiväkodissa?
 - b) yksityisessä päiväkodissa?

2. Mikä on tämän hetkinen ammattinimikkeesi?
 - a) lastentarhanopettaja
 - b) lastenhoitaja
 - c) jokin muu, mikä?

3. Minkä ikäisten lasten ryhmässä työskentelet?
 - a) alle 3-vuotiaiden
 - b) 3-5-vuotiaiden
 - c) 5-vuotiaiden
 - d) esikouluikäisten

4. Toteutetaanko päiväkodissanne kasvatuskumppanuutta?
 - a) kyllä
 - b) ei

Jos vastasit ei, siirry suoraan kysymykseen numero 8.

5. Millä tavoin kasvatuskumppanuus mielestäsi toteutuu ryhmässänne?
6. Mitä hyviä puolia kasvatuskumppanuudessa mielestäsi on ryhmässänne?
7. Mitä kehitettävää kasvatuskumppanuudessa mielestäsi on yleisesti?
8. Miksi kasvatuskumppanuutta ei toteuteta ryhmässänne?
10. Mitä kehitettävää kasvatuskumppanuudessa mielestäsi olisi yleisesti?

Kiitos vastauksesta!

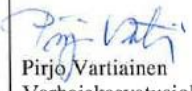
Mikkelin kaupunki Sivistystoimi	Päätöspöytäkirja	Sivu 1
Varhaiskasvatusjohtaja	22.01.2014	2 §

Sanna Ikonen
Laajalammintie 16 E 45
50160 Mikkeli

321 / 429 / 2014

Muut asiat

Tutkimusluvan myöntäminen Sanna Ikoselle ja Niina Jääskeläiselle

Asia	Mikkelin ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Sanna Ikonen ja Niina Jääskeläinen anovat tutkimuslupaa opinnäytetyötä varten. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kasvatuskumppanuuden toteutumista Mikkelin kaupungin päiväkodeissa sekä yksityisissä päiväkodeissa. Tutkimus on laadullinen eli kvalitatiivinen ja aineiston keruu tehdään Webropol- kyselylomakkeen avulla. Kyselylomakkeet lähetetään päiväkotien johtajille.
Päätöksen peruste	Mikkelin kaupungin sivistystoimen toimintasääntö 5.2.2.
Päätös	Myönnän Sanna Ikoselle ja Niina Jääskeläiselle tutkimusluvan asiakohdassa mainitun tutkielman tekemistä varten edellyttäen, että he noudattavat ehdotonta salassapitovelvollisuutta kerättävässä aineistossa mahdollisesti esiin tulevien yksilöä ja perhettä koskevien seikkojen suhteen. Lisäksi edellytetään, että yksi kappale tutkielmasta luovutetaan varhaiskasvatusjohtajan käyttöön.
Allekirjoitus	 Pirjo Vartiainen Varhaiskasvatusjohtaja
Tiedoksi	Ikonen, Jääskeläinen, varhaiskasvatuspalvelut, päiväkodit